Štátna veterinárna a potravinová správa SR
Botanická č. 17, 842 13 Bratislava

Národný pohotovostný plán pre prípad podozrenia a výskytu slintačky a krívačky na území Slovenskej republiky

Predložil:
prof. MVDr. Jozef Bíreš, DrSc.
Hlavný veterinárny lekár SR

Schválil:
Ing. Gabriela Matečná
Podpredsedníčka vlády SR
Ministerka pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

december 2018

Pohotovostný plán je rozdelený do 12 sekcií.

Tento dokument upravuje rizikový plán pre prípad podozrenia a výskytu slintačky a krívačky (SLAK) na území Slovenskej republiky.
Bol aktualizovaný v decembri 2018.

Číslo Sekcie	Téma
1.	Zákonné právomoci
2.	Finančné zabezpečenie
3.	Hierarchia kontrolných orgánov
4.	Národné centrum pre tlmenie chorôb
5.	Kontrola na miestnej úrovni
6.	Skupina odborníkov pre SLAK
7.	Ľudské zdroje
8.	Smernice pre zamestnancov
9.	Diagnostické laboratóriá
10.	Núdzové a ochranné očkovanie
11.	Výcvikové programy
12.	Publicita / Informovanie verejnosti o SLAK

SEKCIA 1 ZÁKONNÉ PRÁVOMOCI

Slovenská republika má zákonné právomoci na zabezpečenie rýchlej a účinnej eradikačnej kampane a implementovanie pohotovostného plánu.

1.1 Právny rámec pre kontrolu slintačky a krívačky je obsiahnutý v týchto dokumentoch:

Zákon č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti v platnom znení (ďalej len zákon č.39/2007 Z.z.),
Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 116/2005 Z.z. zo 16.marca 2005 o opatreniach na kontrolu slintačky a krívačky (ďalej len NV č. 116/2005 Z.z.).

1.2 Usmrtenie infikovaných zvierat a jedincov, ktoré prišli do kontaktu s infikovanými zvieratami a spôsob nahradenia škody

Orgán veterinárnej správy môže nariadiť pri podozrení na chorobu alebo pri výskyte choroby uvedenej v § 17 ods. 1 zákona č.39/2007 Z.z. alebo podľa osobitného predpisu (NV č. 116/2005 Z.z.) opatrenia na zabránenie šíreniu choroby, najmä izoláciu alebo usmrtenie zvierat, obmedzenie alebo zákaz premiestňovania a prepravy zvierat, ako aj prepravy produktov živočíšneho pôvodu a materiálov, ktoré môžu byť nositeľom pôvodcu choroby, zákaz zhromažďovania osôb, zákaz alebo obmedzenie umelej inseminácie a plemenitby.
Nariadenie Rady (ES)1099/2009 o ochrane zvierat počas usmrcovania.
Nariadenie vlády SR č. 432/2012 Z. z., ktorym sa ustanovuju požiadavky na ochranu zvierat počas usmrcovania
Štandardný operačný postup na usmrcovanie zvierat (ďalej len „ŠOP“), súčasťou ktorého je akčný plán na usmrcovanie zvierat.

Podľa § 10 NV č. 116/2005 Z.z. pri potvrdení výskytu slintačky a krívačky v chove orgán veterinárnej správy nariadi usmrtiť všetky zvieratá vnímavých druhov v chove na mieste pod dozorom úradného veterinárneho lekára spôsobom, ktorý zabráni akémukoľvek riziku šírenia vírusu slintačky a krívačky.

Ak sa na území Slovenskej republiky vyskytne sintačka a krívačka, chovateľovi zvierat možno poskytnúť podporu na úhradu nákladov a strát spôsobených nariadenými opatreniami (§ 45 zákona č.39/2007 Z.z.).

1.3 Hlásenie o podozrení z výskytu SLAK
Sanitačné práce a iné činnosti v ohnisku
Odstránenie kadáverov
Kontrola premiestňovania zvierat

Zákon č. 39/2007 Z.z. (§ 17 a § 37) ukladá vlastníkom a držiteľom zvierat, ako aj iným osobám, oprávneným disponovať so zvieratami, povinnosť hlásiť orgánu veterinárnej správy podozrenie alebo výskyt slintačky a krívačky, ako aj iné skutočnosti závažné v záujme ochrany zdravia zvierat a ochrany zdravia ľudí a podľa svojich možností urobiť nevyhnutné opatrenia na to, aby nedošlo k rozšíreniu choroby. Povinnosť bezodkladného ohlásenia výskytu, alebo podozrenia na výskyt slintačky a krívačky

príslušnému orgánu veterinárnej správy alebo úradnému veterinárnemu lekárovi je ustanovená pre vlastníka zvierat, osoby ošetrujúce zvieratá, sprevádzajúce zvieratá počas prepravy alebo starajúce sa o zvieratá v § 3 NV č. 116/2005 Z.z.
Orgány veterinárnej správy majú právomoc nariadiť uzatvorenie chovu, v ktorom sú zvieratá podozrivé z nákazy (infekcie) alebo z nakazenia (kontaminácie) slintačkou a krívačkou. Vlastník je povinný podozrivé zviera uzatvoriť a izolovať. Akákoľvek manipulácia s krmivom, odpadmi, výrobkami a inými predmetmi, ktoré by mohli byť nositeľmi vírusu SLAK je zakázaná. Pohyb osôb dnu a von z izolovaného priestoru je taktiež obmedzený a podlieha súhlasu štátneho veterinárneho lekára.
Po laboratórnom potvrdení infekčnej choroby je cieľom nariadených opatrení dostať chorobu pod kontrolu, vyčistiť a vydezinfikovať všetky miesta, ktoré prišli do kontaktu s uhynutými alebo podozrivými zvieratami.

Podrobný postup, vrátane podmienok a požiadaviek na premiestňovanie zvierat, ustanovuje NV č. 116/2005 Z.z. o opatreniach na kontrolu slintačky a krívačky.

Kontrola premiestňovania zvierat bude vykonávaná príslušníkmi policajného zboru a ozbrojených síl na základe súčinnosti pri výkone štátnej správy vo veterinárnej oblasti (§ 16 zákona č. 39/2007 Z.z.).

1.4 Vymedzenie ochranných pásiem a pásiem dohľadu.

Podľa § 19 NV č. 116/2005 Z.z. v prípade potvrdenia SLAK v chove príslušný orgán veterinárnej správy vymedzí okolo ohniska ochranné pásmo o polomere najmenej 3 km a pásmo dohľadu o polomere najmenej 10 km. Legislatíva taktiež umožňuje modifikáciu týchto pásiem v prípade potreby (§ 19, ods. 2 NV č.116/2005 Z .z.).

1.5 Očkovanie – vakcinácia

Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky zastúpená hlavným veterinárnym lekárom rozhodne v odôvodnených prípadoch podľa § 48 NV č. 116/2005 Z.z. o núdzovom očkovaní okolo ohniska slintačky a krívačky po písomnom oznámení Komisii, respektíve o ochrannom očkovaní (§ 50 NV č. 116/2005 Z.z.).
Príslušný orgán veterinárnej správy nariadi núdzové očkovanie podľa vypracovaného plánu.

1.6 Súčinnosť orgánov policajného zboru, jednotiek civilnej ochrany, príslušníkov ozbrojených síl a colných orgánov

Podľa § 16 zákona č. 39/2007 Z.z. sú príslušníci policajného zboru, jednotky civilnej ochrany, príslušníci ozbrojených síl a colných orgánov povinní spolupracovať pri zabránení šíreniu choroby a eradikácii choroby, ak o to orgán veterinárnej správy, veterinárny inšpektor alebo úradný veterinárny lekár požiada.

SEKCIA 2 FINANČNÉ ZABEZPEČENIE

2.1 Personál

Mzdové náklady pracovníkov orgánov veterinárnej správy, ako aj pracovníkov, zamestnaných na dobu určitú pre zabezpečenie plnenia úloh v krízových situáciách, sú kryté zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

2.2 Materiálne vybavenie a spotrebný materiál

Náklady na materiálne vybavenie a spotrebný materiál sú kryté zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

2.3 Usmrtenie zvierat, odstránenie kadáverov a kontaminovaného materiálu, sanitácia.

Chovateľovi zvierat možno poskytnúť podporu na úhradu nákladov a strát spôsobených nariadenými opatreniami (§ 45 zákona č. 39/2007 Z.z.).

2.4 Vyplatenie podpory

Chovateľovi zvierat možno poskytnúť podporu na úhradu nákladov a strát spôsobených nariadenými opatreniami (§ 45 zákona č. 39/2007 Z.z.).

SEKCIA 3 HIERARCHIA KONTROLNÝCH ORGÁNOV

3.1 Zodpovednosť za kontrolu slintačky a krívačky na území Slovenskej republiky má minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky. Výkonom kontroly je poverený hlavný veterinárny lekár.

3.2 Hlavný veterinárny lekár splnomocňuje pracovníka národného centra pre tlmenie chorôb, aby vypracoval a aktualizoval pohotovostný plán pre prípad podozrenia a výskytu slintačky a krívačky.

V prípade výskytu nákazy, bude národné centrum riadiť všetky činnosti v súlade s príkazmi hlavného veterinárneho lekára.

Miestne centrá sú zodpovedné za kontrolu SLAK (ohniská a obmedzenia) v rámci svojho regiónu.

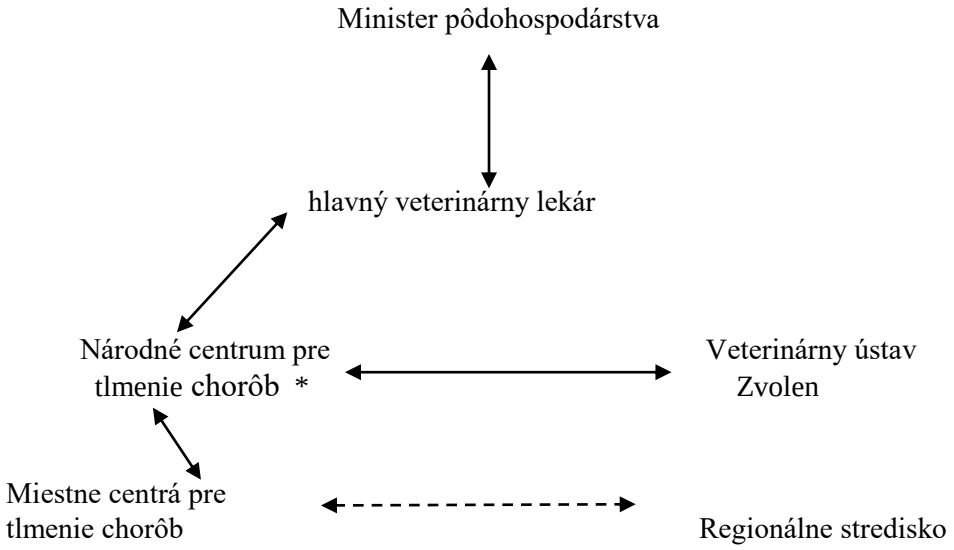

SEKCIA 4 NÁRODNÉ CENTRUM PRE TLMENIE CHORÔB

4.1 Hlavný veterinárny lekár s podporou národného centra pre tlmenie chorôb je zodpovedný za :

- riadenie miestnych centier pre tlmenie chorôb
- styk s diagnostickými laboratóriami
- zabezpečenie finančných prostriedkov na uskutočnenie pohotovostného plánu
- zabezpečenie výcvikových programov a nominovanie pracovníkov pre verejné výcvikové programy
- zabezpečenie osvetových kampaní
- riadenie ostatných orgánov v prípade vzniku infekčnej choroby
- rozmiestnenie personálu a ostatných zdrojov do miestnych centier pre tlmenie chorôb
- určenie ochranných pásiem a pásiem dohľadu (pokiaľ je to nevyhnutné)
- uzavretie hraničných priechodov v prípade potreby
- schválenie uvoľnenia očkovacích látok a určenie vakcinačných pásiem
- zabezpečenie núdzových finančných zdrojov, určených na krytie nákladov spojených s epidémiou
- styk s poľnohospodárskymi obchodnými združeniami a médiami
- informovanie O.I.E.
- styk s Európskou komisiou
- informovanie kompetentnej autority členského štátu v prípade, že kontrolné pásma zasahujú na územie tohto štátu

4.2. Hlavný veterinárny lekár je oprávnený v naliehavých prípadoch priamo riadiť každého veterinárneho lekára, ktorý vykonáva odborné veterinárne činnosti na území Slovenskej republiky.

4.3. Národné centrum pre tlmenie chorôb je vybavené :

- potrebným zariadením a zásobami (prostriedkami komunikácie – telefónmi, faxmi)
- mapami a inými materiálmi potrebnými na riadenie opatrení na tlmenie chorôb
- zoznamami národných organizácií, ktoré musia byť kontaktované v prípade vypuknutia choroby (Príloha 10).

SEKCIA 5 KONTROLA NA MIESTNEJ ÚROVNI

5.1 Za pripravenosť na výskyt a kontrolu SLAK na miestnej úrovni je zodpovedný regionálny veterinárny lekár. Každé miestne centrum riadi obvykle inšpektor pre zdravie a ochranu zvierat, ktorý je zodpovedný priamo hlavnému veterinárnemu lekárovi Slovenskej republiky. Počet a umiestnenie regionálneho strediska/stredísk je také, že personál, ktorý pracuje mimo strediska sa môže ľahko dostať do každého chovu hospodárskych zvierat v rámci oblasti, ktorú má pod kontrolou a vrátiť sa v priebehu dňa. Existuje 40 regionálnych veterinárnych a potravinových správ a centier, ktoré sledujú zdravotný stav zvierat v svojom regióne. Mapa ukazujúca územie, ktoré pokrýva každé centrum, je v Prílohe 2 tohto národného pohotovostného plánu.

5.2 V prípade výskytu choroby môže regionálny veterinárny lekár určiť dočasné centrum pre tlmenie choroby v mieste výskytu infekčnej choroby.

5.3 Miestne centrá pre tlmenie chorôb sú vybavené potrebnými zariadeniami a zásobami, aby mohli okamžite zasiahnuť v prípade vzniku choroby. Zoznam formulárov a oznámení používaných miestnymi centrami je v Prílohe 3 tohto národného pohotovostného plánu. Zoznam osôb a organizácií, v oblasti zahrnutej do centra, ktoré musia byť kontaktované v prípade vypuknutia choroby je aktualizovaný a je stanovený postup hlásenia (Príloha 3 a Príloha 9).

5.4 V stave núdze môžu byť potrebné zariadenia a materiál dodané aj prostredníctvom súkromných firiem.

5.5 Miestne centrá pre tlmenie chorôb zodpovedajú za :

- implementovanie kontrolných opatrení s ohľadom na ochranu životného prostredia
- riadenie a výkon miestnych kontrolných opatrení v prípade vzniku choroby
- styk s národným centrom pre tlmenie chorôb, za vymedzenie ohniska, určenie rozsahu ochranných pásiem a pásiem pozorovania
- zabezpečenie epizootologického vyšetrovania v spolupráci so skupinou odborníkov a za transport vzoriek do diagnostických laboratórií
- udržiavanie spojenia s VÚ Zvolen v súvislosti s odberom a transportom vzoriek
- styk s políciou pri izolovaní infikovaných chovov a pri iných obmedzeniach v regióne
- dozor nad ohniskom a nad všetkými prácami v infikovaných chovoch, nad usmrcovaním zvierat a odstránením všetkých vnímavých zvierat postihnutých slintačkou a krívačkou ako aj zvierat z kontaktných chovov, t. j. zvierat podozrivých z infekcie a kontaminácie (nákazy a nakazenia)
- dozor nad čistením a dezinfekciou infikovaných priestorov, materiálu a dopravných prostriedkov
- určenie vakcinačného tímu
- vyšetrenie chovov v ochrannom pásme a pásme pozorovania
- rozhodovanie vo veci premiestňovania zvierat, prepravy produktov živočíšneho pôvodu, živočíšnych vedľajších produktov, krmív a materiálov v ochrannom pásme a pásme dohľadu, ktoré môžu byť nositeľmi vírusu SLAK, uzatvorenie trhov a bitúnkov
- udržiavanie spojenia s políciou, poľnohospodárskymi a obchodnými spoločnosťami, farmármi, bitúnkami a ostatnými prevádzkovateľmi potravinárskych podnikov, kafiliériami a ostatnými spracovateľmi VŽP, prevádzkovateľmi krmivárskych podnikov a pod.
- pravidelné informovanie verejnosti o rizikách infekcie a za pripravenosť v prípade vzniku infekčnej choroby na území svojho regiónu
- vykonávanie osvetových kampaní
- usporiadanie a zúčastňovanie sa na cvičeniach pre úspešné tlmenie chorôb
- súčinnosť pri ohodnocovaní vzniknutých škôd.

5.6 Povinnosti pri výskyte infekčnej choroby vyplynú i pre ďalšie orgány.

- polícia, armáda, orgány civilnej ochrany, colné orgány – budú asistovať pri zabezpečení infikovaných priestorov a kontrolovať pohyb v oblasti.

5.7 Miestne centrá pre tlmenie chorôb majú takéto zloženie

- koordinančný tím
- administratívny tím
- epizootologický tím
- eradikačný tím
- vakcinačný tím
- kontrolný tím

V prípade výskytu infekčnej choroby môže regionálny veterinárny lekár po konzultácii s nadriadeným orgánom požiadať o pomoc iné centrum.

5.8 Miestne centrum pre tlmenie chorôb bude v nepretržitom kontakte s národným centrom a skupinou odborníkov pre SLAK, aby sa určila správna stratégia eradikácie choroby.

SEKCIA 6 SKUPINA ODBORNÍKOV PRE SLAK

6.1 Skupiny odborníkov s podrobnými znalosťami o SLAK boli vytvorené v spolupráci s národným centrom pre tlmenie chorôb a VÚ Zvolen. (Príloha 4).

6.2 Skupiny odborníkov majú nasledujúce povinnosti

- v prípade primárneho ohniska spracovať epizootologické šetrenie na základe šetrení vykonaných epizootologickým tímom v ohnisku nákazy, ktoré poskytne rozsiahle zhodnotenie rizika
- v priebehu tlmenia choroby sa zaoberať vzniknutými konkrétnymi problémami a poskytovať rady miestnym centrám
- udržiavať si odborné znalosti pri zvládnutí naliehavých prípadov a znalosti o chorobách uvedených v Prílohe 1 zákona č.39/2007 Z.z. v rámci Slovenskej republiky a rozvíjať nové stratégie kontroly a techniky, ak je to potrebné
- školiť a poskytovať rady ostatnému personálu o núdzových opatreniach.

6.3 Správa o výskyte SLAK z primárneho ohniska popisuje

- situáciu v infikovanom chove,
- počet a druhy vnímavého a iného dobytka; metódy chovu,
- počet klinicky postihnutých zvierat a stanovený vek najstaršej lézie (lézií),
- veľkosť a umiestnenie chovu a jeho vzťah s ostatnými chovmi, verejnými cestami a pod.,
- miestna meteorologická situácia, pokiaľ nie je k dispozícii z neďalekej meteorologickej stanice,
- posledné premiestňovania (zvieratá a personál) do chovu a z chovu.

6.4. Na základe týchto zistení poskytne vedúci skupiny rady miestnemu alebo národnému centru o

- možnom pôvode infekcie,
- pravdepodobnej dobe zavlečenia a trvania infekcie,
- chovy, v ktorých je najväčšie riziko rozširovania vzduchom alebo premiestňovaním (kontaktné chovy),
- sledovanie a iné opatrenia, ktoré sa musia vykonať za účelom obmedzenia šírenia.

6.5. Skupina má k dispozícii zariadenie na odber vzoriek (pre 250 zvierat) a komunikačné zariadenie. Môže byť poskytnuté mobilné vybavenie a umiestnené len za dezinfekčnú bariéru mimo infikovaných priestorov.

6.6. Skupina odborníkov nie je zodpovedná za zabíjanie a odstraňovanie zvierat a iné rutinné opatrenia v infikovaných priestoroch. Tieto úlohy sú povinnosťou miestnych centier pre tlmenie SLAK.

SEKCIA 7 ĽUDSKÉ ZDROJE POŽADOVANÉ V PRÍPADE NÚDZOVĆH SITUÁCIÍ

7.1. Slovenská republika má dostatok ľudských zdrojov (Príloha 5) vrátane personálu laboratórnej diagnostiky (Sekcia 9), zariadenia a materiálneho vybavenia (Príloha 9) a infraštruktúry (Sekcia 3) na zabezpečenie rýchlej a efektívnej eradikačnej kampane. Ku koncu roka 2017 nie je v Slovenskej republike žiadny región s mimoriadne vysokou hustotou populácie ošípaných/dobytka.

7.2. Národné centrum pre tlmenie chorôb má k dispozícii zoznam veterinárnych lekárov a administratívnych pracovníkov, ktorí môžu byť privolaní v prípade výskytu SLAK. K dispozícii je 40 miestnych centier s vybavením (Príloha 9) i personálom. Hlavný veterinárny lekár je podľa § 6 zákona č. 39/2007 Z.z. oprávnený v naliehavých prípadoch priamo riadiť každého veterinárneho lekára, ktorý vykonáva odborné veterinárne činnosti na území SR, nariadiť núdzové opatrenia, ako aj riadiť zamestnancov orgánov verejnej správy a iné osoby, ktorých činnosti sú potrebné na kontrolu alebo eradikáciu choroby zvierat. Nasadenie a koordináciu pracovníkov do iných regionov/okresov bude riadiť národné centrum.

7.3. Školení pracovníci pre prípad výskytu SLAK (alebo so skúsenosťami so SLAK) sú uvedení v Prílohe 5.

7.4. Slovenská republika má okamžite k dispozícii dostatočný počet školených pracovníkov na prácu až v 10 ohniskách ochorenia, v ktoromkoľvek čase a na riadne vykonávanie dohľadu v ochrannom pásme o polomere 3 km v každom z nich.

SEKCIA 8 SMERNICE PRE ZAMESTNANCOV

Operačný manuál pre SLAK je v Prílohe 6.

SEKCIA 9 DIAGNOSTICKÉ LABORATÓRIÁ

9.1 Diagnostické laboratóriá pre SLAK

Každé centrum pre tlmenie chorôb má okamžitý a nepretržitý prístup do diagnostického laboratória pre slintačku a krívačku v SR.

V prípade vypuknutia slintačky a krívačky a surveillance pri zdolávaní nákazy laboratórium VÚ Zvolen môže vykonať diagnostické vyšetrenie nízkorizikových vzoriek (podľa CD 2003/85/EC a dodatku XV. čl. 13 prijatého EC pre kontrolu SLAK v apríli 2009):

- krvné vzorky z chovov bez klinických príznakov na sérologické vyšetrenie
- vzorky určené na virologické vyšetrenie, inaktivované pri odbere v lyzačnom pufri *(RLT)* a následne transportované do laboratória na vyšetrenie metódou RT PCR *(real time PCR)*

Laboratórium je vybavené a spôsobilé pre poskytovanie rýchlej prvotnej diagnózy a tak isto pre rozsiahly sérologický surveillance. Diagnostické laboratórium má zariadenia pre post mortem vyšetrenie.
Maximálny počet vzoriek sérologicky vyšetrovaných týždenne je 3000. Vo všetkých podozrivých ohniskách sa odoberajú vhodné vzorky a rýchlo sa prepravujú podľa protokolu do diagnostického laboratória. Vedúci národného centra pre tlmenie chorôb stanoví zodpovednosť za riadenie tohoto postupu.
Laboratóriá sú spôsobilé na vykonávanie testov na SLAK minimálne podľa štandardov OIE manuálu a v súlade s ustanoveniami "Diagnostické testy na diagnostikovanie vezikulárneho vírusového ochorenia v rámci EÚ" a "Štandardy pre diagnostikovanie vezikulárneho vírusového ochorenia v rámci Európskej únie".

VÚ Zvolen je autorizovaný ŠVPS SR na odber, balenie a zasielanie vzoriek na virologické vyštrenie do referenčného laboratória EU: Friedrich-Loeffler-Institute, Federal Research Institute for Animal Health, Insel Riems, Federal Republic of Germany vzhľadom k tomu, že virologická diagnostika SLAK (manipulácia s terénnym vírusom) vyžaduje vysokú úroveň bezpečnosti BSL 3 *(biosecurity level).*
Medzi diagnostickým laboratóriom VÚ Zvolen, hlavným veterinárnym lekárom, národným centrom pre tlmenie chorôb a skupinou odborníkov existuje systém priamej komunikácie.

SEKCIA 10 NÚDZOVÁ VAKCINÁCIA

10.1 Pohotovostný plán pre núdzovú vakcináciu a je uvedený v Prílohe 7. Plán bude použitý, keď bude vakcinácia proti SLAK schválená Európskou komisiou.

10.2 Informácia o antigénnej štruktúre vírusu spôsobujúceho epidémiu a o najvhodnejšom používanom druhu očkovacej látky sa v prípade núdzovej situácie získa z referenčného laboratória Spoločenstva.

10.3 Národné centrum pre tlmenie chorôb bude zodpovedné za získanie očkovacej látky, berúc do úvahy legislatívu Spoločenstva a za jej dodanie do oblastí, v ktorých sa bude používať.

10.4 V pláne je uvedené množstvo očkovacej látky, ktorá sa bude požadovať a opatrenia, ktoré boli vykonané na jej distribúciu, vrátane udržovania v chlade od jej obdržania z banky očkovacích látok Spoločenstva po skladovanie a miesto jej použitia.

Vakcinačné vybavenie dostačujúce na podávanie veľkých množstiev očkovacej látky v krátkom čase, zariadenie s ktorým sa označujú vakcinované zvieratá a potrebné formuláre sa uchovávajú v sklade za účelom rýchlej prepravy do miestneho centra pre tlmenie chorôb v oblastiach, v ktorých sa budú používať.
Zoznam je zostavený veterinárnym, technickým a administratívnym pomocným personálom, školeným v postupoch vakcinácie a ktorý by bol rozmiestnený do centier

pre núdzovú vakcináciu.
Centrum pre núdzovú vakcináciu bude zriadené v rámci miestneho centra pre tlmenie chorôb alebo v jeho blízkosti a bude pod kontrolou vedúceho miestneho centra.
Každý vakcinačný tím sa skladá z veterinárneho lekára a technického asistenta.

Pred tým, ako sa vykoná vakcinácia stáda, budú zvieratá klinicky vyšetrené a budú vakcinované len vtedy, ak boli bez príznakov slintačky a krívačky. Ak sa nemôže vylúčiť prítomnosť slintačky a krívačky, prípad bude postúpený miestnemu centru pre tlmenie chorôb za účelom rozhodnutia o ďalšom postupe.

10.5 Pohotovostný plán pre vakcináciu je v Prílohe 7.

SEKCIA 11 TRÉNINGOVÉ PROGRAMY

11.1 Pre veterinárnych lekárov, technických asistentov a administratívny pomocný personál orgánov štátnej správy vo veterinárnej oblasti je zavedený jednotný program školení pre tlmenie a eradikáciu slintačky a krívačky.

11.2 Školenie pre skupinu odborníkov a pre kľúčových členov národného centra pre tlmenie chorôb je v rámci programu kurzov o nákazlivých chorobách v celom Spoločenstve a zahŕňa patogenézu, klinickú a laboratórnu diagnostiku, epizootológiu, sledovanie a surveillance, všeobecné a špecifické kontrolné opatrenia, používanie meteorologických a prediktívnych údajov a postupy v infikovaných chovoch.

11.3 Tréningové (simulačné) cvičenia pre ostatných zamestnancov organizuje ŠVPS SR a skupina odborníkov za pomoci zamestnancov na všetkých úrovniach, ktorí majú skúsenosti s touto chorobou. Tréningový program zahŕňa:

- úvod do problematiky (SLAK– etiológia, patogenéza, epizootológia, symptómy atd.),
- stanovenie diagnózy slintačky a krívačky,
- postupy v podozrivých a známych infikovaných chovoch,
- epizootologické šetrenie,
- postupy v ochrannom pásme a pásme pozorovania,
- sledovanie a surveillance,
- postupy v národnom centre pre tlmenie chorôb,
- postupy v miestnom centre pre tlmenie chorôb,
- ochrana zvierat (welfare) počas zabíjania a v chovoch s reštrikčnými opatreniami,
- uchovávanie záznamov na všetkých stupňoch,
- komunikácia a hlásenie v rámci organizačnej štruktúry,

- úlohy/povinnosti centier pre tlmenie chorôb a skupiny odborníkov,

- účinný rozhodovací proces,

- hlásenia (notifikácia) a postupy publicity.

Úradné školenia sa uskutočňujú pravidelne za účelom podporovania informovanosti a spôsobilosti a s cieľom zabezpečiť, aby boli poskytnuté novým pracovníkom na začiatku ich pracovného zaradenia teoretické a praktické vedomosti o slintačke a krívačke.

Okrem takýchto pravidelne sa uskutočňovaných úradných školení, z ktorých niektoré sú simulačnými cvičeniami, sa v dvojročných intervaloch uskutočňujú pohotovostné cvičenia, ktoré pokiaľ možno čo najrealistickejšie simulujú postupy tlmenia chorôb. Intenzívne a extenzívne systémy produkcie dobytka a chovy so zmiešanými druhmi zvierat sú zahrnuté v týchto cvičeniach. Zariadenia sú k dispozícii na:

- podporu operatívneho riadenia v ohnisku,

- poskytovanie rýchleho sledovania kontaktných chovov a rizikových stád,

- simulovanie rozširovania ochorenia medzi chovmi,

- porovnávanie následkov rôznych kontrolných stratégií,

- riešenie možných problémov, ktoré sa pravdepodobne reálne vyskytnú.

Pracovníci laboratórnej diagnostiky sa aktívne zúčastňujú na simulačných cvičeniach, okrem toho absolvujú špeciálne školenia o laboratórnych diagnostických technikách.

Efektívnosť každého pohotovostného cvičenia v reálnom čase je vyhodnotená, pripravená je správa a skúsenosť sa využíva na zdokonalenie plánovania následných tréningových podujatí.

SEKCIA 12 PUBLICITA A INFORMOVANIE VEREJNOSTI O SLAK

12.1 Cieľom publicity a informačných kampaní je zabezpečiť rozsiahlu informovanosť o slintačke a krívačke, o klinických príznakoch, aby osoby, ktoré sú v pravidelnom kontakte s vnímavými zvieratami , okamžite hlásili podozrenie na SLAK. Informovanosť je zabezpečená odbornými článkami v časopisoch, organizovaním prednášok, kurzov, prostredníctvom médií, zverejnením informácii na webovej stránke Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR: www.svps.sk .

12.2 Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky vydáva v závislosti od nákazovej situácie informatívne materiály, prípadne letáky o SLAK, ktoré sú určené pre chovateľov zvierat.

12.3 Regionálne veterinárne a potravinové správy udržiavajú kontakt s chovateľmi, informujú ich o meniacej sa aktuálnej nákazovej situácii v prípade ohrozenia Slovenskej republiky touto chorobou, v členských štátoch Európskej Únie a v tretích krajinách.

Prílohy

1. Národné centrum pre tlmenie chorôb zvierat
2. Mapa ukazujúca územie, ktoré pokrývajú miestne centrá pre tlmenie chorôb
3. Zoznam formulárov a hlásení používaných miestnymi centrami pre tlmenie chorôb
4. Skupiny odborníkov pre SLAK
5. Veterinárni lekári školení pre prípad výskytu SLAK (alebo so skúsenosťami so SLAK)
6. Operačný manuál pre SLAK.
7. Pohotovostný plán pre vakcináciu
8. Miestne centrá pre tlmenie chorôb
9. Vybavenie miestnych centier pre tlmenie chorôb
10. Zoznam národných organizácií, ktoré musia byť kontaktované v prípade vypuknutia SLAK

Príloha č.1.

Slovenská republika

Národné centrum pre tlmenie chorôb zvierat

Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky
Botanická 17
843 12 Bratislava

Funkciu vedúceho Národného centra pre tlmenie chorôb zvierat plní vedúci odboru zdravia a ochrany zvierat ŠVPS SR

MVDr. Martin CHUDÝ
tel.: 02/602 57 230, 02/602 57 229
+421 905 589 169
fax : 02/602 57 247
E-mail : martin.chudy@svps.sk

Príloha č.2.

Slovenská republika

Mapa ukazujúca územie, ktoré pokrývajú miestne centrá pre tlmenie chorôb.

1	**Bratislava**	**13**	**Nové Mesto nad Váhom**	**28**	**Rožňava**
2	**Senec**	**14**	**Trenčín**	**29**	**Spišská Nová Ves**
		15	**Púchov**	**30**	**Košice – mesto**
3	**Dunajská Streda**	**16**	**Prievidza**	**31**	**Košice – okolie**
4	**Galanta**			**32**	**Trebišov**
5	**Trnava**	**17**	**Žiar nad Hronom**		
6	**Senica**	**18**	**Zvolen**	**33**	**Michalovce**
		19	**Veľký Krtíš**	**34**	**Poprad**
7	**Komárno**	**20**	**Lučenec**	**35**	**Stará Ľubovňa**
8	**Nové Zámky**	**21**	**Rimavská Sobota**	**36**	**Prešov**
9	**Levice**	**22**	**Banská Bystrica**	**37**	**Vranov nad Topľou**
10	**Nitra**			**38**	**Bardejov**
11	**Topoľčany**	**23**	**Martin**	**39**	**Svidník**
12	**Šaľa**	**24**	**Liptovský Mikuláš**	**40**	**Humenné**
		25	**Žilina**		
		26	**Čadca**		
		27	**Dolný Kubín**		

Príloha č.3.

Slovenská republika

Zoznam formulárov a hlásení používaných miestnymi centrami pre tlmenie nákaz.

Názov formulára
Hlásenie o podozrení na SLAK
Epizootologické šetrenie pri podozrení/potvrdení na SLAK
Veterinárne opatrenia pri podozrení/potvrdení na SLAK
Správa o výskyte slintačky a krívačky
Denné hlásenie o epizootologickej situácii pri výskyte SLAK
Veterinárne opatrenia pri potvrdení SLAK (v ohnisku, v ochrannom pásme, v pásme dohľadu, pre kontaktné chovy)
Súpis chovateľov a počty zvierat vyšetrených (ochranne vakcinovaných) na SLAK (v ohnisku, v ochrannom pásme, v pásme dohľadu)
Epizootologické šetrenie pri potvrdení SLAK (v ohnisku, v kontaktných chovoch)
Žiadanka na veterinárne laboratórne
Správa o zániku ohniska SLAK
Zrušenie veterinárnych opatrení
Úradný záznam o vykonaní predbežného a záverečného čistenia a dezinfekcie
Úradný záznam o usmrtení zvierat v ohnisku
Úradný záznam z kontroly

Príloha č.4.

Slovenská republika
Skupiny odborníkov pre slintačku a krívačku.

1. <u>Skupina odborníkov</u>

vedúci skupiny - MVDr. Valerián KVOKAČKA, RVPS Prešov,
tel. : 051/771 11 24, + 421 902 628 223
fax : 051/749 36 51
E-mail : ZdravieZvierat.PO@svps.sk

člen – MVDr. Juraj DUŠEK, RVPS Dolný Kubín
tel. : 043/582 09 30, 043/582 09 32, + 421 911 862 841
fax : 043/586 28 41
E-mail : ZdravieZvierat.DK@svps.sk

člen – MVDr. Vladimír GAJDOŠ, RVPS Košice - okolie
tel.: 055/62 222 67, + 421 915 551 622
fax : 055/62 33 69
E-mail : ZdravieZvierat.KS@svps.sk

člen – Doc. MVDr. Anna Ondrejková, PhD., UVLF Košice
tel.: + 421 915 984 647
E-mail : anna.ondrejkova@uvlf.sk

člen – PaedDr. Imrich Šuba PhD., Slovenská poľovnícka komora Bratislava
tel.: 02/572 03 311-2, + 421 903 434 523
E-mail : spk@polovnictvo.sk

Zástupca VÚ Zvolen, tel. : 045/530 28 03, 045/530 28 04

2. <u>Skupina odborníkov</u>

vedúci skupiny - MVDr. Rudolf SMRIGA, RVPS Rimavská Sobota,
tel. : 047/58 111 38, + 421 918 588 857
fax : 047/562 74 39
E-mail : Riaditel.RS@svps.sk

člen – MVDr. Viktor CSERY, RVPS Komárno
tel. : 035/77 31 235, + 421 918 053 718
fax : 035/773 12 34
E-mail : ZdravieZvierat.KN@svps.sk

člen - MVDr. Róbert GRIČ, RVPS Topoľčany,
tel.: 038/532 25 36, 038/532 15 81, +421 904 138 721
fax : 038/532 60 68
E-mail : ZdravieZvierat.TO@svps.sk

člen – Ing. Martina HUSTINOVÁ, Slovenská poľovnícka komora Bratislava
tel.: 02/572 03 323, + 421 910 707 082
E-mail : príroda@polovnictvo.sk

člen – Ing. Jozef Bučko PhD. Národné lesnícke centrum Zvolen
tel.: 045/520 23 61, + 421 908 215 995
E-mail : bucko@nlcsk.org

Zástupca VÚ Zvolen, tel. : 045/530 28 03, 045/530 28 04

Príloha č.5.

Slovenská republika

Zamestnanci školení pre prípad výskytu SLAK (alebo so skúsenosťami so SLAK).

(i) Počet zamestnancov, ktorí môžu byť povolaní v prípade výskytu SLAK v SR

Všetkých cca 980 zamestnancov je školených v istých aspektoch kontroly SLAK a v prípade najhoršieho scenára môžu byť povolaní. Avšak v praxi okolo 600 úradných veterinárnych lekárov môže byť povolaných kedykoľvek a naviac okolo 50 veterinárnych technikov na pomoc miestnym centrám pre tlmenie nákaz. Zoznam týchto veterinárnych lekárov a technikov je uvedený v regionálnych pohotovostných plánoch a uchováva sa v národnom centre. V tomto zozname je uvedené:

- Meno a lokalizácia členov personálu
- Kvalifikácia, napríklad veterinárny lekár
- Praktické skúsenosti skupiny 1 (špecifikovanie ochorenia)
- Vykonané školenie

Všetci zamestnanci, ktorí nie sú pod priamou kontrolou hlavného veterinárneho lekára majú stálu dohodu medzi hlavným veterinárnym lekárom a zamestnávateľmi o okamžitom uvoľnení takýchto zamestnancov.

(ii) Počet zamestnancov školených alebo so skúsenosťami na kontrolu slintačky a krívačky

Všetci úradní veterinárni lekári sú školení a videli hoci len na videonahrávkach klinické príznaky slintačky a krívačky ako súčasť nástupnej praxe, pravidelných školení organizovaných Inštitútom pre vzdelávanie veterinárnych lekárov v Košiciach, prípadne školeniach organizovaných v rámci I. postgraduálneho školenia. V dôsledku skutočnosti, že sa slintačka a krívačky vyskytla poslednýkrát na území Slovenskej republiky v roku 1973 len veľmi málo súčasných zamestnancov má skúsenosti s ohniskom choroby.

(iii) Počet zamestnancov schopných používať niektorý z jazykov členských štátov EÚ v prípade výskytu slintačky a krívačky

- Zoznam veterinárnych lekárov a technikov schopných plynule používať niektorý z jazykov členských štátov EÚ je uvedený v rámci regionálnych pohotovostných plánov a je uchovávaný v národnom centre.

Okrem nich sú to ďalší veterinárnu lekári, ktorých jazykové schopnosti sú slabšie, avšak môžu byť využité. Jazyky sú nasledujúce:
Angličtina
Francúzština
Taliančina
Nemčina
Španielčina.

Slovenská republika informuje každoročne Komisiu o:

- počte veterinárnych lekárov, ktorí sú k dispozícii pri plnení povinností v súvislosti so SLAK
- počte veterinárnych lekárov s praktickými skúsenosťami o chorobách, ktoré sú uvedené v Prílohe 1 zákona č.39/2007 Z. z.
- spôsobilosti pracovníkov orgánov štátnej správy vo veterinárnej oblasti pracovať s viac ako jedným jazykom Spoločenstva

Zamestnanci v miestnom centre

- vedúci miestneho centra
- veterinárni lekári školení v
  - diagnóze uvedených chorôb
  - zabíjaní, čistení a dezinfekcii a iných postupoch v infikovaných priestoroch
  - kontrolách premiestňovania
- podporný personál školený
  - v postupoch v infikovaných priestoroch
  - kontrolách premiestňovania
- zamestnanci úradu školení v uchovávaní záznamov, požadovaných na diagnózu infekcie

Zamestnanci sa zúčastňujú kurzov za účelom získania schopnosti okamžite konať v prípade výskytu SLAK.

Skupiny odborníkov

- vedúci skupiny odborníkov - veterinárny lekár, skúsený alebo školený v epizootológii a klinickej diagnóze
- veterinárny lekár so skúsenosťami alebo školený v zabíjaní, odstraňovaní kadáverov, čistení a dezinfekcii
- odborník diagnostického laboratória, skúsený vo vykonávaní laboratórneho testu.

Skupina odborníkov má prístup k meteorologickým posudkom a predpovediam. Skupina je pravidelne školená v epizootologických, diagnostických a kontrolných postupoch (Sekcia 11)

Príloha č.6.

Slovenská republika

Operačný manuál pre SLAK

Právny základ pre

- hlásenie podozrenia z choroby,
- zabíjanie zvierat, oceňovanie a vyplácanie kompenzácií,
- zničenie tiel a prístup na miesta, ktoré sa budú používať na tento účel,
- sanitárne a iné postupy v infikovaných priestoroch,
- kontrola premiestňovaní,
- núdzová vakcinácia.

Organizačná schéma v prípade výskytu SLAK

- národné centrum pre tlmenie chorôb,
- miestne centrum pre tlmenie chorôb,
- skupiny odborníkov.

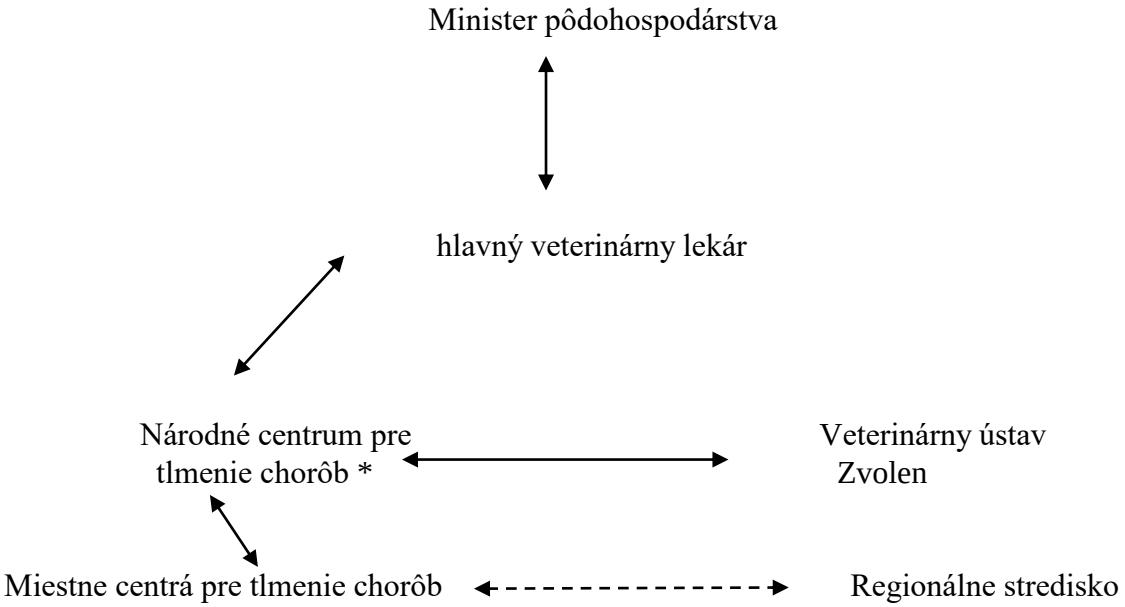

Zodpovednosť za kontrolu slintačky a krívačky na území Slovenskej republiky má minister pôdohospodárstva Slovenskej republiky. Výkonom kontroly je poverený hlavný veterinárny lekár.

Hlavný veterinárny lekár splnomocňuje pracovníka národného centra pre tlmenie chorôb, aby vypracoval a aktualizoval pohotovostný plán pre prípad podozrenia a výskytu slintačky a krívačky.

V prípade výskytu infekčnej choroby riadi národné centrum všetky činnosti v súlade s pokynmi hlavného veterinárneho lekára.

Miestne centrá pre tlmenie chorôb sú zodpovedné za kontrolu slintačky a krívačky (ohniská a obmedzenia) v rámci svojho regiónu.

1. Predbežné opatrenia

1.1 Ohlásenie choroby

Výskyt alebo podozrenie z výskytu slintačky a krívačky musí byť ohlásené bez akéhokoľvek zdržania ŠVPS SR.

1.2 Postup vyšetrovania

Po prijatí hlásenia výskytu alebo podozrenia zo slintačky a krívačky v hospodárstve s vnímavými zvieratami alebo na iných miestach, regionálna veterinárna a potravinová správa musí okamžite zabezpečiť začatie vyšetrovania, aby sa dokázal alebo vylúčil výskyt choroby a aby sa podozrivý chov dostal pod stály veterinárny dozor.
V čase, keď sa vyšetrovanie začne a v prípade, že klinické príznaky svedčia na SLAK, musí byť okamžite informované národné centrum pre tlmenie chorôb, aby sa mohli urobiť prípravy pre zvládnutie tejto choroby, ak bude potvrdená, vrátane založenia miestneho centra pre tlmenie chorôb a skupiny odborníkov.
Poverený úradný veterinárny lekár, vykonávajúci vyšetrovanie v chove s podozrením na SLAK, musí mať so sebou vybavenie podľa prílohy 1 a 2 Operačného manuálu.
V prípade chovu s veľkým množstvom zvierat môže byť pre potreby vyšetrovania potrebné nasadiť viac ako jedného veterinárneho lekára a zabezpečiť asistenciu technického personálu.
Pri prvom podozrení z výskytu je nevyhnutná účasť pracovníka VÚ Zvolen na zabezpečenie správneho odberu a balenia vzoriek, s následným odoslaním do referenčného laboratória v SRN.

2. Podozrenie na prítomnosť SLAK

2.1 Nariadenie opatrení

Ak sa v poľnohospodárskom podniku nachádza jedno alebo viac zvierat podozrivých zo SLAK, príslušná RVPS zabezpečí, aby sa vykonali nasledujúce opatrenia:

- RVPS začne ihneď úradné šetrenie v rámci svojej pôsobnosti, aby potvrdila alebo vylúčila prítomnosť SLAK najmä odber úradných vzoriek na laboratórne vyšetrenie nevyhnutné na potvrdenie choroby,
- RVPS nariadi vykonávanie úradného dohľadu v poľnohospodárskom podniku, a to najmä:
- súpis všetkých kategórií zvierat v podniku a v rámci každej kategórie zvierat vnímavých druhov zaznamenanie počtu zvierat, ktoré už uhynuli a zvierat podozrivých z infekcie alebo kontaminácie,
- pravidelnú aktualizáciu vyššie uvedeného súpisu podľa počtu narodených a uhynutých zvierat vnímavých druhov počas doby podozrenia, aby bolo možné tieto údaje skontrolovať príslušným orgánom pri každej návšteve,
- súpis všetkých zásob mlieka, mliečnych výrobkov, mäsa, mäsových výrobkov, tiel zvierat, kožiek a koží, vlny, spermy, emrbyí, vajíčok, kalu, hnoja, ako aj živočíšneho krmiva a odpadu v poľnohospodárskom podniku a uchovávanie týchto záznamov,
- zákaz premiestňovania zvierat vnímavých druhov z a do poľnohospodárskeho podniku okrem prípadov poľnohospodárskych podnikov, v ktorých je viac rôznych epizootologických výrobných jednotiek, ako je uvedené v paragrafe 17 NV č. 116/2005 Z.z. a aby sa všetky zvieratá vnímavých druhov v poľnohospodárskom podniku zdržiavali v ustajňovacích priestoroch alebo na iných miestach tak, aby boli izolované,

- pri vchodoch a východoch z budov alebo miest, v ktorých sú umiestnené vnímavé zvieratá, sú zabezpečené vhodné spôsoby dezinfekcie za použitia dezinfekčného prostriedku úradne schváleného proti vírusu slintačky a krívačky; to isté platí aj pri vchode a vjazde, východe a výjazde do a z poľnohospodárskeho podniku,
- epizootologické šetrenie,
- žiadne zvieratá nevnímavých druhov nesmú vstúpiť alebo opustiť hospodárstvo bez povolenia od úradného veterinárneho lekára,
- žiadne mäso alebo kusy tiel zvierat vnímavých druhov nesmú opustiť hospodárstvo bez povolenia od úradného veterinárneho lekára,
- žiadne krmivo pre zvieratá, vybavenia, predmety, materiály alebo odpadky, schopné prenášať vírus slintačky a krívačky, nesmú opustiť hospodárstvo bez povolenia od úradného veterinárneho lekára,
- odsun mlieka z hospodárstva je zakázaný, ale v prípade nemožnosti vhodného skladovania mlieka na mieste je možné zabezpečiť jeho prevoz pod úradným dozorom s požiadavkou zahriatia na potrebnú teplotu, aby došlo k deštrukcii vírusu slintačky a krívačky,
- osoby smú vstúpiť alebo opustiť hospodárstvo iba za podmienok stanovených úradným veterinárnym lekárom,
- vozidlá smú vojsť alebo opustiť hospodárstvo iba za podmienok stanovených úradným veterinárnym lekárom a v zhode s podmienkami stanovenými na zamedzenie rozšírenia choroby.

Výrazné oznámenie o podozrení na slintačku a krívačku bude umiestnené na každom vstupe do hospodárstva.

Majiteľ musí byť inštruovaný, že aj keď úradný veterinárny lekár vykoná úradnú inventúru chovu z epizootologických dôvodov (časť 2.4), je povinný viesť evidenciu všetkých vnímavých zvierat podľa kategórií v hospodárstve a zoznam upresniť počtom zvierat, ktoré uhynuli alebo sa infikovali od ostatných zvierat v maštaliach. Zoznam sa pravidelne upravuje narodením alebo uhynutím zvierat počas doby podozrenia. Informácie na zozname musia byť na požiadanie predložené a pri každej kontrole dozorných orgánov môžu byť skontrolované.

Urgentné kontroly sa týkajú iba chovov, v ktorých je vyslovené podozrenie na SLAK. Ak národné centrum pre tlmenie chorôb považuje za potrebné, mali by sa kontroly rozšíriť aj na iné hospodárstva, ktoré sú v kontakte s hospodárstvom v ktorom je vyslovené podozrenie na SLAK a ktoré by mohli byť ohrozené v prípade potvrdenia choroby.

Opatrenia uvedené vyššie zostanú v platnosti, kým sa úradne nevylúči podozrenie na slintačku a krívačku.

V prípade potreby bude policajný zbor požiadaný o pomoc pri uplatňovaní obmedzení.

2.2 Prvotné epizootologické šetrenie

Epizootologické šetrenie by malo byť vykonané za účelom zistenia:
- dĺžky trvania slintačky a krívačky v chove pred nahlásením podozrenia,
- možného pôvodu choroby v chove a identifikácie iných chovov, kde sa môžu nachádzať vnímavé zvieratá, ktoré sa mohli infikovať z toho istého zdroja,
- pohybu zvierat, kadáverov, mlieka, mäsa, áut, vybavenia, materiálov alebo ľudí, prenášajúcich vírus do alebo z iných hospodárstiev, v ktorých sú zvieratá vnímavé na slintačku a krívačku.

2.3 Rozšírenie obmedzení na premiestňovanie zvierat

Ak má úradný veterinárny lekár dôkaz o tom, že sa slintačka a krívačka mohla zavliecť z iných chovov do podozrivého chovu, alebo že slintačka a krívačka mohla byť nejakým

spôsobom zavlečená z podozrivého chovu na iné chovy, aj v týchto ďalších chovoch musia byť nariadené opatrenia podľa časti 2.1, kým sa podozrenie na slintačku a krívačku v hospodárstve úradne nevylúči.
Pre zvieratá, pre ktoré platia opatrenia, bude povolené iba nutné zabitie pod úradným dozorom počas 15-dňového obdobia, po klinickom vyšetrení úradným veterinárnym lekárom, ktoré potvrdí, či sú vnímavé zvieratá v chove bez príznakov choroby.

2.4 Klinické vyšetrenie

Pred klinickým vyšetrením chovu si úradný veterinárny lekár navlečie ochranný odev a zabezpečí osobnú dezinfekciu.
Úradný veterinárny lekár pred vyšetrením musí spracovať zoznam (súpis) jednotlivých druhov a kategórií zvierat v hospodárstve – býky, kravy, ostatný dobytok, mladý dobytok, teľatá, ovce, kozy, kance, prasnice, chovné prasnice, jatočné ošípané, odstavčatá a ciciaky.
Načrtnutý plán chovu musí zahŕňať budovy v hospodárstve s označením počtu zvierat v každej kategórii a v každom chove.
Je potrebné urobiť podrobné vyšetrenie všetkých zvierat s výskytom lézií svedčiacich na slintačku a krívačku, ako aj iných príznakov choroby, vrátane horúčky a ich identifikáciu a zaznamenať miesto ich pobytu v chove.
Pri vyšetrovaní nôh zvierat alebo iných miest, kde je možné nájsť vezikulárne lézie, je nutné očistiť príslušné oblasti, aby bolo možné vyšetrenie vykonať. Látky použité na vyčistenie rán by nemali obsahovať mydlo, detergent alebo dezinfekčný roztok, aby neovplyvnili prítomnosť vírusu vo vzorkách určených na laboratórne vyšetrenie. Na čistenie by sa mala použiť čistá, teplá voda a mäkká tkanina alebo špongia.
Uprednostňuje sa začať kontrolu stáda v mieste hospodárstva, v ktorých zvieratá sú podľa vyhlásenia majiteľa alebo jeho zástupcu zdravé, ponechajúc podozrivé zvieratá na koniec. V prípade veľkých stád, hlavne ak je obmedzený počet pomocníkov, to nemusí byť možné a môže byť nevyhnutné vyšetriť najprv podozrivé zvieratá.
Pasúce sa zvieratá by mali byť podľa možností vyšetrené na mieste, kde sa zvyčajne zdržiavajú za predpokladu, že ich presun by mohol ohroziť iný dobytok.
V prípade ťažko zvládnuteľných zvierat môžu byť pre odber vzoriek a klinické vyšetrenie použité uspávacie látky, resp. sedatíva. U zvierat, ktoré nie je možné znehybniť pre podanie injekcie, bude potrebné látku podať narkotizačnou pištoľou.

Vhodné trankvilizéry sú:
- Xylazin 2% pre dobytok 0,5 ml na 100 kg i.m. pre ľahkú anestéziu alebo 1,0 ml na 100 kg pre hlbokú anestéziu,
- Azaperon 4% pre ošípané 1-2 ml na 20 kg i.m. pre ľahkú anestéziu alebo 2-4 ml na 20 kg pre hlbokú anestéziu.

<u>Klinické príznaky slintačky a krívačky,</u> ktoré sa môžu vyskytnúť, sú :

U hovädzieho dobytka
- dysgalactia/agalactia,
- horúčka (40 – 41 ^{o}C),
- nechutenstvo,
- stomatitída s nadmerným slinotokom,
- vezikuly obsahujúce slamovožltú farebnú tekutinu na bukálnej sliznici, ďasnách a jazyku,
- krívanie s vezikulami na nohách, čiastočne v medziprstových priestoroch a na koronárnom okraji,

- vezikuly na mliečnej žľaze a ceckoch,
- aborty.

U ošípaných
- horúčka,
- nechutenstvo,
- vezikuly na bukálnej sliznici, jazyku, rypáku a nohách,
- neschopnosť státia a krívanie,
- vysoká mortalita u mladých ošípaných.

U oviec a kôz
- ochorenie prebieha mierne a môže sa ťažko diagnostikovať na základe samotných klinických príznakov,
- vezikuly môžu byť v ústnej dutine, ale obvykle viac na nohách, kde spôsobujú krívanie.

2.5 Post-mortem vyšetrenie

Charakteristické lézie pre SLAK sa dajú ľahko pozorovať bez potreby otvárať kadáver. Zvieratá, ktoré uhynuli, alebo ktoré boli zabité z diagnostických dôvodov, by mali byť dôkladne vyšetrené, avšak nie je potrebné otvárať kadávery.

2.6 Odber vzoriek

2.6.1 Vzorky, ktoré sa používajú pri diagnostikovaní SLAK:
- epitélie z vezikúl,
- tekutina z vezikúl,
- ezofaryngeálna tekutina,
- krv,
- mlieko,
- semeno.

2.6.2 Epitélie (pre izoláciu vírusu)

Vzorky epitélií, podľa možností čo najväčšie, najmenej však 1 g, alebo 1 cm^2, by mali byť odobraté z čerstvo otvorených alebo neotvorených vezikúl na jazyku, podnebí, mulci, nohách alebo na vemene. Je potrebné dokonalé opláchnutie použitých nástrojov (nožníc, klieští, pinzety a pod.), ako aj rúk a rukavíc v čistej vode, aby sa odstránili všetky dezinfekčné látky, ktoré by mohli ovplyvniť výsledok diagnostiky antigénu (vírusu) prítomného vo vzorkách.

Epitélie by mali byť zaslané do národného referenčného laboratória v zmesi rovnakého dielu glycerínovéhu a fosfátového pufra s pH 7,2 – 7,6, v ideálnom prípade 7,4. Toto transportné médium s pridaním antibiotík dodá národné referenčné laboratórium.

2.6.3 Tekutina z vezikúl (pre izoláciu vírusu)

Tekutina z vezikúl, by sa mala aspirovať sterilnou striekačkou a ihlou na jedno použitie a uložiť do rovnakého transportného média ako epitélie.

2.6.4 Mlieko (pre izoláciu vírusu)

Mlieko z postihnutých kráv, oviec a kôz, ktoré sú stále v laktácii, môže byť odoberané priamo do odberných fliaš, kam sa následne pridá transportné médium.

2.6.5 Ezofaryngeálna tekutina (pre izoláciu vírusu)

Vzorky ezofaryngeálnej tekutiny môžu byť odobraté od dospelého dobytka, teliat, oviec, kôz, alebo vo výnimočných prípadoch aj od ošípaných pomocou probang testu. Vzorky ezofaryngeálnej tekutiny by sa mali odoberať iba na špecifickú požiadavku národného centra pre tlmenie chorôb alebo skupiny odborníkov.

Technika odberu ezofaryngeálnej tekutiny je nasledovná:

a. zviera, od ktorého sa vzorka odoberá, sa znehybní a papuľa je držaná v otvorenej polohe,
b. probang sa zasunie ponad koreň jazyka smerom k ezofágu,
c. probang sa zasúva ďalej, až kým sa nenahmatá v pažeráku dorzálne a mierne kraniálne od hrtana,
d. probangom sa pohybuje dnu a von a odoberá sa bunečný materiál zo sliznice; následne sa probang vytiahne.

Vzorka sa potom preleje do čistej sklenenej nádoby, kde sa skontroluje kvalita. Mal by byť prítomný bunečný materiál a vzorka by nemala byť kontaminovaná hrubými časticami potravy. Kontaminované vzorky je potrebné zlikvidovať a po vypláchnutí ústnej dutiny čistou vodou alebo fyziologickým roztokom odber zopakovať.

Dobrá vzorka by mala obsahovať minimálne 2 ml tekutiny, ale v prípade oviec to bude pravdepodobne menej a vzhľadom na hlienovitý charakter sa bude z probangu ťažko vyberať – je potrebné vypláchnuť materiál transportným médiom. Používa sa to isté transportné médium ako pri iných vzorkách pre izoláciu vírusu.

2.6.6 Nezrazená krv (pre izoláciu vírusu)

Vzorky nezrazenej krvi sa odoberajú do vákuových skúmaviek s EDTA, alebo heparínom. Nezrazená krv sa bude odoberať iba na výslovné požiadanie národného centra pre tlmenie chorôb alebo skupiny odborníkov.

2.6.7 Natívna krv (pre zisťovanie protilátok)

Na požiadanie národného centra pre tlmenie chorôb alebo skupiny odborníkov sa do štandardných skúmaviek alebo hemosiek odoberie natívna krv.

2.7 Odosielanie materiálu

Každá vzorka s transportným médiom sa uloží do sklenenej nádoby a utesní kovovou zátkou s gumeným tesnením. Ako ďalšie opatrenie sa okolo vrchnáka obtočí vodotesná páska. Na odstránenie kontaminácie vírusom z vonkajšieho povrchu nádoby sa táto potrie malým množstvom dezinfekčného roztoku (vhodný je 0.2% roztok kyseliny citrónovej) a opláchne čistou vodou. Nádoba sa potom označí druhom materiálu, dátumom a miestom odberu a druhom, kategóriou a identifikáciou zvieraťa, ktorému bol materiál odobratý. Sklenená nádoba sa potom zabalí do mäkkého materiálu a uloží do kovovej nádoby, aby sa minimalizovalo riziko rozbitia a úniku obsahu. Kovová nádoba musí byť uzavretá najlepšie skrutkovacím vrchnákom s gumeným tesnením. Kovová nádoba je tiež označená.

Po dôkladnom zabalení sa vzorky prevezú, najlepšie poslom, v každom prípade však čo najrýchlejšie do národného referenčného laboratória. Laboratórium musí byť oboznámené s odoslaním diagnostických vzoriek a informované o očakávanom čase, kedy by mali byť doručené, aby mohol byť pripravený ich príjem a testovanie. Počas prevozu by sa mali chladiť, nie však mraziť. V laboratóriu sa vzorky môžu uskladňovať pri teplote 4°C, ale čo najskôr by mali byť vyšetrené na SLAK a v prípade postihnutia ošípaných aj na vezikulárnu

chorobu ošípaných vzhľadom na to, že vezikulárne lézie u ošípaných môžu spôsobovať obidva vírusy a sú známe prípady, kedy došlo k infekcii naraz obidvoma vírusmi.
Je dôležité, aby žiadanka na veterinárne laboratórne vyšetrenie SLAK, obsahovala aj anamnestické údaje o chove a prípadne epizootologické údaje, ktoré sú k dispozícii, vrátane (ak je to možné) aj pravdepodobného zdroja infekcie a dátumu zavlečenia.
Takmer vždy pri primárnych ohniskách a prípadne aj z iných ohnísk (podľa zváženia skupiny odborníkov), budú odoslané vzorky do referenčného laboratória v FLI v SRN pre typizáciu a genetické vyšetrenie vírusu. Výsledky týchto testov poskytnú hodnotné informácie o vzťahu medzi ohniskami a o tom, ktorý kmeň očkovacej látky by sa mal použiť v prípade potreby vakcinácie.
Ak majú byť vzorky odoslané aj do FLI v SRN, balenie musí vyhovovať protokolom pre transport biologického materiálu podľa univerzálnej poštovej konvencie a s požiadavkami príslušného dopravcu. Vzorky musia byť zabalené tak, ako bolo popísané vyššie pre dopravu do národného referenčného laboratória - zabalené v mäkkom materiáli a umiestnené v pevnej kartónovej, alebo drevenej krabici. Vonkajší obal by mal byť zabalený do pevného papiera a zabezpečený lepiacou páskou alebo zaviazaný (vhodné je použiť pásku s vyznačením „biologické riziko“) s označením :

PATHOLOGICAL MATERIAL OF NO COMMERCIAL VALUE
REFERENC LABORATORY FOR FOOT AND MOUTH DISEASE
FRIEDRICH-LOEFFLER-INSTITUTE
FEDERAL RESEARCH INSTITUTE FOR ANIMAL HEALTH
BODDENBLICK 5a, 17493 GREIFSWALD – INSEL RIEMS
FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY
PERISHABLE FRAGILE TO BE COLLECTED AT AIRPORT BY ADDRESSEE
KEEP AT 4°CENTIGRADE

Ak sa budú vzorky ezofaryngeálnej tekutiny alebo semena posielať do FLI v SRN, nádoby so vzorkami (sklenené nádoby vo vnútri kovových nádob) sa okamžite uložia do suchého ľadu a do izolovanej krabice s ventilačným prieduchom, aby sa vzorky prudko zmrazili a udržiavali pri teplote – 70°C počas celej doby prepravy. Krabica musí byť zabalená, zapečatená a označená tak, ako je uvedené vyššie pre ostatné vzorky, okrem poznámky o teplote 4°C.

2.8 Hlásenie národnému centru pre tlmenie chorôb

Po ukončení predbežného vyšetrovania, odobratí potrebných vzoriek a zabezpečení odoslania vzoriek do národného referenčného laboratória, úradný veterinárny lekár predtým než opustí podozrivé hospodárstvo vyplní predbežné hlásenie a zašle ho buď faxom alebo nahlási telefonicky národnému centru pre tlmenie chorôb. V každom prípade sa poverený úradný veterinárny lekár spojí s miestnym centrom pre tlmenie chorôb, aby mohol dostať inštrukcie, týkajúce sa ďalšieho postupu pred opustením hospodárstva.

2.9 Činnosť v období do obdržania laboratórnych výsledkov

Obmedzujúce opatrenia nariadené podľa odseku 2.1 zostanú v platnosti, až kým nebude úradne vylúčené podozrenie na SLAK.
Majiteľ, alebo zástupca majiteľa, musí byť informovaný, že môže trvať aj niekoľko dní, než budú známe výsledky testov, ale že za ten čas môže súkromný veterinárny lekár navštíviť chov a ošetriť choré zvieratá za predpokladu dodržania prísnych dezinfekčných pravidiel.
Poverený úradný veterinárny lekár pred opustením chovu skontroluje, či majiteľ alebo jeho zástupca porozumeli opatreniam, ktoré boli nariadené na prevádzku jeho chovu

a dezinfekčným opatreniam, ktoré sú potrebné pre vstup oprávnených osôb do hospodárstva alebo jeho opustenie.
Zabezpečí sa bezpečná likvidácia kadáverov zvierat, ktoré uhynuli, alebo boli usmrtené pre diagnostické účely. Toto musí byť vykonané pod úradným dozorom a spôsobom, ktorý zamedzí riziku rozšírenia vírusu SLAK.
Ďalšie návštevy chovu v rámci dozoru budú zabezpečené po konzultácii s národným centrom pre tlmenie chorôb.

2.10 Negatívne výsledky

V niektorých prípadoch môže úradný veterinárny lekár na základe klinických vyšetrení a vyšetrení post mortem upovedomiť národné centrum pre tlmenie chorôb, že nezistil príznaky, svedčiace na prítomnosť SLAK v chove. Ak národnému centru pre tlmenie chorôb stačí takáto správa o negatívnom výsledku vyšetrovania, nariadené opatrenia môžu byť okamžite zrušené.
V opačnom prípade je potrebné počkať na výsledky laboratórnych vyšetrení.
Ak sú výsledky testov negatívne, nariadené opatrenia môžu byť okamžite zrušené. Je však možné, že zostane podozrenie na výskyt SLAK a na základe toho bude prijaté rozhodnutie po konzultácii s veterinárnym lekárom zodpovedným za vyšetrovanie chovu a národným centrom pre tlmenie chorôb ponechať dozor nad chovom a odobrať ďalšie vzorky tkanív a krvi na vyšetrenie v národnom referenčnom laboratóriu.

3. Potvrdenie prítomnosti SLAK

3.1 Hlásenia

Do 24 hodín od úradného potvrdenia prvého ohniska SLAK Komisia EÚ a ostatné členské štáty dostanú úradné hlásenie o vzniku choroby.
V tejto fáze bude využitý systém ADNS EÚ (systém pre hlásenie chorôb zvierat EÚ) a to v súlade so smernicou Rady 82/894/EHS a rozhodnutím Komisie 2000/807/EHS.
Národné centrum pre tlmenie chorôb pripraví podklady pre hlásenie, ktoré musí obsahovať minimálne nasledovné podrobnosti:
- dátum vzniku podozrenia na SLAK,
- dátum potvrdenia výskytu SLAK,
- metódy použité pre potvrdenie choroby,
- miesto infikovaných chovov,
- vzdialenosť od najbližších chovov s vnímavými zvieratami,
- počet vnímavých zvierat každého druhu a kategórie v danom chove,
- počet vnímavých zvierat každého druhu a kategórie, u ktorých bola potvrdená SLAK,
- morbidita choroby.

Do 24 hodín od prvého výskytu bude podané hlásenie OIE.
Príslušné národné a miestne poľnohospodárske a veterinárne organizácie budú takisto upovedomené o skutočnosti, že SLAK bola úradne potvrdená. Podľa potreby budú urobené vyhlásenia pre média.
Budú vyvesené zreteľné oznamy, vyhlášky, že zvieratá v chove sú infikované chorobou SLAK.

3.2 Ustanovenie miestneho centra pre tlmenie chorôb, ktorého účasťou je aj veterinárny inšpektor ochrany zvierat

Akonáhle sa potvrdí výskyt SLAK, začne pracovať miestne centrum pre tlmenie chorôb a vybaví sa všetkými potrebnými veterinárnymi lekármi, technickými a administratívnymi zamestnancami, materiálom a vybavením, potrebným pre zvládnutie a eradikáciu choroby čo najrýchlejším a najúčinnejším spôsobom.
V centre bude na zreteľnom mieste vyvesená mapa územia pod dozorom s vyznačením umiestnenia všetkých chovov s vnímavými zvieratami v ochrannom pásme aj v pásme dohľadu a označením počtu kusov z každého druhu. Táto mapa bude každý deň aktualizovaná, aby sa dal sledovať postup tlmenia choroby, prípadne jej šírenie do iných oblastí.
Vedúci miestneho centra každý deň oboznámi pracovníkov centra s dosiahnutými výsledkami a s prípadnými problémami, podobné hlásenie zašle aj na národnému centru pre tlmenie chorôb.

3.3 Izolovanie infikovaných priestorov

Priestory musia byť izolované, až pokiaľ nebudú zrušené prijaté opatrenia.

3.4 Ohodnotenie vnímavých zvierat v infikovaných chovoch, resp. výpočet pomoci na náhradu škôd spôsobených chorobou.

Majiteľ infikovaného chovu, alebo jeho zástupca obdrží opatrenia regionálnej veterinárnej a potravinovej správy, v ktorých sa mu oznámi nariadenie zabiť všetky vnímavé zvieratá v chove.
Pred ohodnotením a usmrtením budú všetky verejné cesty priliehajúce k infikovanému chovu, dvory, cesty a chodníky v chove a vnútro kontaminovaných budov postriekané dezinfekčným prostriedkom schváleným proti SLAK.
Prípadné potkany (a iné hlodavce) v hospodárstve musia byť usmrtené ešte predtým, ako ich rozptýlia do okolia procedúry počas usmrcovania a dezinfekcie; deratizácia by však nemala spôsobiť odklad zabíjania vnímavých zvierat v ohnisku. Výpočet pomoci na náhradu škôd spôsobených chorobou za normálnych okolností prebehne ešte pred usmrtením a stanoví sa na základe trhovej hodnoty zvierat, materiálu a cien bezprostredne platných pred vznikom nákazy. Úradný veterinárny lekár potvrdzuje východiskové údaje pre výpočet pomoci, ako sú počty a hmotnosť zabitých zvierat, použitá metóda zabíjania, spôsob spracovania tiel, použité dezinfekčné prostriedky, spotreba elektrickej energie, vody, finančná strata v dôsledku karanténnych ťažkostí.
V každom prípade proces hodnotenia alebo problémy spojené s hodnotením zvierat nesmú spôsobiť omeškanie usmrtenia všetkých vnímavých zvierat infikovaného chovu.

3.5 Usmrtenie zvierat v infikovanom chove

Než sa začne zabíjanie, úradný veterinárny lekár a miestne centrum pre tlmenie chorôb sa musia dohodnúť na bezpečnom spôsobe likvidácie kadáverov, bez odkladu usmrtenia všetkých vnímavých zvierat čo najskôr po potvrdení SLAK v chove. Prioritou zostáva usmrtenie zvierat s klinickými príznakmi choroby. Pred začatím samotného usmrcovania sa musí pripraviť **akčný plán** podľa návodov v Štandardných operačných postupoch na usmrcovanie zvierat (ďalej len ŠOP).
Pri usmrcovaní zvierat v rámci eradikácie SLAK sa musia dodržiavať požiadavky ustanovené v nariadení Rady (ES) č. 1099/2009 a nariadení vlády SR č. 432/2012 Z. z. a postupy vypracované v ŠOP.

Pri usmrcovaní zvierat a súvisiacich úkonoch sa musia dodržiavať požiadavky ustanovené v článku 3 nariadenia Rady (ES) č. 1099/2009 tak, že sa zvieratá ušetria akejkoľvek bolesti, strachu alebo utrpenia, ktorým sa dá vyhnúť.

Spôsob usmrcovania zvierat závisí od druhu, kategórie a hmotnosti zvierat, ich počtu a spôsobu ustajnenia zvierat.

Pri usmrcovaní zvierat sa odporúča použiť tieto metódy usmrcovania, ktoré sa vykonajú podľa postupov vypracovaných v ŠOP:
A: smrtiaca injekcia
B: plynová metóda s použitím CO_2 vo vysokej koncentrácii minimálne 80%
C: elektrická metóda
D: kombinovaná metóda-omráčenie sedatívami s usmrtením elektrickou metódou, alebo omráčenie mechanicky skombinované s usmrtením elektrickým prúdom

Smrtiaca injekcia sa použije:
- pri usmrcovaní malého množstva všetkých vekových kategórií zvierat,
- pri zvieratách, ktoré nevládzu chodiť, alebo majú inak znemožnený pohyb sa vykoná usmrtenie na mieste,
- u zvierat, ktoré sa nachádzajú ešte na pastve z dôvodu výrazne zhoršeného zdravotného stavu. Ide o zvieratá, ktoré nevládzu prejsť na určené miesto usmrtenia. (metóda sa využije v prípade, ak sa zvieratá zaháňajú z pastvy do ohrád, kde sa bude vykonávať usmrcovanie),
- pri kombinovanej metóde usmrtenia napr. pri rabiátnych zvieratách, ktorým sa pomocou narkotizačnej pušky aplikuje sedatívum a usmrtia sa buď predávkovaním anestetika alebo aplikovaným elektrickým prúdom.

Usmrtenie smrtiacou injekciou vykoná iba veterinárny lekár (podľa zákona o lieku) po predchádzajúcom znehybnení zvieraťa vzhľadom na bezpečnosť personálu vykonávajúceho usmrcovanie.

Plynová metóda sa použije:
- pri mladých zvieratách – cicaky - do hmotnosti cca 5 kg,
- v špeciálne upravenej komore, do ktorej je vpúšťaný oxid uhličitý pod kontrolou.

Elektrická metóda sa použije:
- pri usmrcovaní väčšieho počtu zvierat,
- v prípade, ak nie je povolené poranenie mozgu s možným výtokom krvi,
- pôsobením elektrického prúdu aplikovaným v dvoch fázach do hlavy a naásledne do tela,
- pri usmrcovaní zvierat na mieste, kde ležia z dôvodov ich zlého zdravotného stavu a neschopnosti presunu na miesto usmrtenia. Zvieratá sa omráčia a usmrtia elektrickým prúdom z mobilného elektrického omračovacieho zariadenia.

3.6 Likvidácia kadáverov

Vzhľadom na vysokú infekčnosť SLAK sa uprednostňuje zlikvidovať kadávery v infikovanom hospodárstve, ak je to možné zakopaním alebo spálením.

Likvidácia kadáverov za normálnych okolností prebieha v schválenom zariadení na tento účel orgánom veterinárnej správy. Za určitých okolností môže národné centrum pre tlmenie chorôb zvážiť spálenie alebo zakopanie ako alternatívne metódy likvidácie kadáverov, berúc do úvahy geologické, environmentálne a právne obmedzenia.
Príslušné RVPS určia vo svojej územnej pôsobnosti minimálne jedno miesto pre prípad možnej likvidácie kadáverov zakopaním a spálením.

Pri výbere miesta zakopávania kadáverov musia byť splnené minimálne tieto podmienky:
- súhlas vlastníka a užívateľa pozemku na túto činnosť
- súhlas príslušných orgánov ochrany prírody a krajiny
- v jame po vykopaní sa nesmie objaviť spodná voda
- pozemok musí byť vzdialený najmenej 500 m od najbližšieho vodného toku, nádrže, prameňa alebo studne ktorý slúži na zásobovanie pitnou vodou
- pozemok musí byť vzdialený najmenej 100 m od najbližšej stavby a najmenej 50 m od hranice susediaceho pozemku
- zvieratá sú zakopané do takej hĺbky, aby výška navrstvenej zeminy bola najmenej 2 m do úrovne terénu
- obal zvierat, ak bol použitý, musí byť v zemi neškodne rozložiteľný
- telá mŕtvych zvierat musia byť ošetrené dezinfekčným prostriedkom

Rozmery jamy pre zakopanie 20 dospelých kusov dobytka alebo 60 ošípaných, oviec, alebo kôz s 2 metrovou krycou vrstvou sú - dĺžka 6m, šírka 3m, hĺbka 4m.
Aby sa zakopané kadávery nedvíhali k povrchu, pred zakopaním je potrebné rozrezať ich bruchá, aby zo zažívacieho traktu a brušnej dutiny mohol uniknúť plyn.
Pri výbere miesta kremácie (spaľovania) kadáverov musia byť splnené minimálne tieto podmienky:
- súhlas vlastníka a užívateľa pozemku na túto činnosť
- súhlas príslušných orgánov ochrany prírody a krajiny
- súhlas príslušných orgánov požiarneho zboru

Ak neexistuje iná možnosť ako odviezť kadávery z chovu na čo najbližšie miesto, kde budú zakopané, spálené, alebo spracované, manipulácia a transport musia byť zvládnuté tak, aby sa zabránilo rozšíreniu vírusu SLAK. Konkrétne opatrenia:
a. pred odvozom musia byť kadávery postriekané dezinfekčným roztokom, účinným proti vírusu SLAK,
b. vozidlá použité pre prevoz kadáverov musia byť utesnené, prikryté a zapečatené,
c. každé vozidlo, vrátane kabíny vodiča, vonkajších povrchov kolies musia byť dôkladné očistené a dezinfikované – tak po nakládke ako aj pred opustením infikovaného chovu,
d. vozidlá sa na ceste z infikovaného chovu na miesto likvidácie nebudú zastavovať a budú dodržiavať schválenú prepravnú trasu, vyhnú sa prejazdu popri chovoch s vnímavými zvieratami,
e. každé vozidlo musí byť pred odchodom z miesta likvidácie znovu dôkladne čistené a dezinfikované.

3.7 Likvidácia materiálu

Akékoľvek mäso vnímavých druhov, krmivo, pomôcky, objekty a iné materiály, ako sú vlna, odpad živočíšneho pôvodu, ako aj všetko, čo môže byť kontaminované a môže prenášať vírus SLAK musí byť likvidované alebo manipulované s ním podľa pokynov úradneho veterinárneho lekára tak, aby bola zabezpečená likvidácia vírusu slintačky a krívačky.
Predmety alebo materiály určené na likvidovanie by mali byť spísané, ohodnotené a môže byť za ne vyplatená náhrada.

Mlieko a mliečne produkty budú likvidované tak, aby nedošlo k rozšíreniu vírusu slintačky a krívačky.
Mäso vnímavých zvierat z napadnutého hospodárstva, ktoré boli usmrtené v období medzi pravdepodobným vznikom ochorenia a nariadením opatrení, bude vysledované a likvidované pod úradným dozorom tak, aby bolo nedošlo k rozšíreniu vírusu slintačky a krívačky.

3.8 Ďalšie epizootologické vyšetrenie

Po potvrdení slintačky a krívačky budú vykonané ďalšie rozsiahle epizootologické vyšetrenia, aby sa zabezpečili vhodné opatrenia vo všetkých ostatných hospodárstvách, v ktorých zvieratá mohli byť vystavené vírusu slintačky a krívačky. Za toto špecifické vyšetrovanie zodpovedá skupina odborníkov.
Počas vyšetrenia musia byť vykonané všetky spätné vysledovania a sledovanie dopredu s cieľom zistiť doteraz neidentifikovaný zdroj infekcie a hospodárstvo, kde hrozí priama alebo nepriama expozícia vírusom slintačky a krívačky. Ohrozenie infekčným materiálom prenášaným návštevami nesmie byť počas tohto vyšetrovania zanedbané a je potrebné prípadne aj opakovane odobrať vzorky krvi, aby sa potvrdil zdravotný stav stáda, o ktorom existujú pochybnosti. Je nevyhnutné čo najrýchlejšie odhaliť riziko vzniku rozsiahlej epizoócie, aby sa minimalizovalo možné rozšírenie infekcie.

3.9 Čistenie a dezinfekcia

Čistenie a dezinfekcia musia začať hneď po utratení vnímavých zvierat a ich odstránení z hospodárstva. Pritom musia byť splnené metodické postupy.
Úradný veterinárny lekár naplánuje priebeh čistenia a dezinfekcie v infikovanom hospodárstve a kontroluje všetky fázy týchto činností.
Pred začatím musí byť urobený záznam poškodení stavieb a zariadenia, ktoré bude čistené a dezinfikované. Tak sa identifikujú oblasti, ako sú popraskané podlahy a steny a pohyblivé vybavenie, ktoré si budú vyžadovať špeciálnu pozornosť, a zároveň tak vznikne inventarizácia existujúcich poškodení zariadenia.
Okrem toho je potrebné skontrolovať bezpečnosť elektrických rozvodov, aby sa zamedzilo vzniku nebezpečných situácií použitím vody pri čistení chovu.
Ak je to možné, odtoky by mali byť zatvorené, aby nedošlo k preniknutiu kontaminovaného odpadu a potenciálne nebezpečného materiálu do odpadového systému.
Čistenie a dezinfekcia sa realizujú v dvoch fázach nasledovne:

3.9.1 Predbežné čistenie a dezinfekcia

Časti hospodárstva, v ktorých sú chované vnímavé zvieratá a iné časti hospodárstva, ako sú budovy alebo cesty, ktoré by mohli byť kontaminované pohybom zvierat alebo počas zabíjania alebo post mortem vyšetrovania, musia byť dezinfikované dezinfekčným prostriedkom, úradne schváleným proti vírusu slintačky a krívačky.
Tkanivá alebo krv, ktoré kontaminujú priestory počas zabíjania alebo post mortem vyšetrenia a hrubé znečistenie budov, ciest alebo zariadení, sa bezpečne odstráni/ia a zlikvidujú, prednostne na rovnakom mieste, na ktorom sa likvidujú kadávery.
Používaný dezinfekčný roztok musí na povrchu pôsobiť aspoň 24 hodín.

3.9.2 Záverečné čistenie a dezinfekcia

Mastnota a špina musia byť odstránené z celého povrchu s odmasťujúcou zložkou a umyté studenou vodou.
Povrchy sa potom opäť dezinfikujú schváleným dezinfekčným roztokom.
Po siedmich dňoch všetky miesta musia byť opäť dezinfikované, opláchnuté studenou vodou, dezinfikované schváleným dezinfekčným roztokom a opäť opláchnuté studenou vodou.
Hnoj a použité stelivo musí byť umiestnené na jednej kope, dezinfikované schváleným dezinfekčným prostriedkom, prikryté a po dobu 42 dní ponechané, aby sa zahrievali prirodzenou cestou (kompostovanie).
Kal sa uloží najmenej na 42 dní, prípadne dlhšie, ak sa považuje za vysoko kontaminovaný. Dekontaminácia kalu môže byť zabezpečená pomocou hydroxidu sodného, ktorý zvýši pH. Kalové rybníky by sa nemali premiešavať počas 3 mesiacov.

K dezinfekčným roztokom účinným proti slintačke a krívačke patria:
- Virkon 1% (2 min. pôsobenie)
- uhličitan sodný 4% (2 min. pôsobenie)
- kyselina citrónová 0,2% (2 min. pôsobenie)
- kyselina sulfaminová 0,2% (5 min. pôsobenie)
- kyselina o-fosforečná 0,3% (2 min. pôsobenie).

4% roztok uhličitanu vápenatého sa používa ako všeobecný dezinfekčný prostriedok, napr. pre sprejovanie.
Môže sa použiť aj formalín (neobsahujúci viac než 34% formaldehydu) v 10% koncentrácii.
Formaldehydové výpary sa dajú vytvoriť - 1 liter formalínu do 660 gramov permangánu draselného v kovovej, sklenenej alebo inej vhodnej nádobe s výškou minimálne 6x vyššou než hĺbka formalínu. Tieto množstvá, ktoré produkujú formaldehydové výpary na priestor 50 m^3, sú maximom pre použitie jedného kontajnera. Kontajner s permangánom draselným by sa mal umiestniť na kovovú podložku, aby sa mohli zachytávať tekutiny, ktoré sa uvoľňujú počas chemickej reakcie zmiešavania reagentov, priestor do vzdialenosti 1 m okolo kontajnera by sa mal vyčistiť od organického materiálu, ako sú slama alebo podstielka a 2 m okolo kontajnera by mali byť voľné od horľavého materiálu. Budova by mala byť uzamykateľná, vzduchotesná a jeden pracovník s respirátorom vybaveným formaldehydovým filtrom by mal rýchlo pridať príslušné množstvo formalínu do nádob s permangánom draselným počínajúc nádobou najďalej od vchodu. Dvere sa okamžite uzatvoria a plyn v miestnosti necháme pôsobiť 10 hodín.
Formaldehydové výpary sa môžu použiť aj v budovách, kde sa chovajú napadnuté zvieratá alebo kde sa skladovali kadávery infikovaných zvierat.
Seno, slama a krmivo môžu byť dekontaminované sprejovaním povrchu formalínom alebo jeho výparmi.

4. Vymedzenie ochranného pásma a pásma dohľadu

Príslušná regionálna veterinárna a potravinová správa vymedzí okolo ohniska slintačky a krívačky ochranné pásmo s polomerom najmenej 3 km a pásmo dohľadu s polomerom najmenej 10 km. Pri územnom vymedzení týchto pásiem sa zoberú do úvahy administratívne hranice, prírodné prekážky, možnosti veterinárneho dozoru a vedecko-technické poznatky, ktoré umožnia predpovedať pravdepodobné rozšírenie vírusu slintačky a krívačky vzduchom alebo akýmikoľvek inými spôsobmi.

4.1 Opatrenia v ochrannom pásme – najmenej 3 km

V ochrannom pásme budú nariadené nasledujúce opatrenia:

1. v chovoch s vnímavými zvieratami bude čo najskôr vykonané sčítanie stavov (súpis zvierat),
2. ak je možné, vnímavé zvieratá ustajniť alebo iným spôsobom uzatvoriť,
3. všetky hospodárstva budú pravidelne kontrolované úradným veterinárnym lekárom s cieľom:
- objavenia neohláseného ohniska infekcie,
- potvrdenia miesta a počtu vnímavých zvierat,
- oboznámenia majiteľov o nariadených opatreniach, profylaktických opatreniach a symptómoch tohto ochorenia a dôležitosti okamžitého hlásenia ochorenia,
- odberu vzoriek krvi a/alebo mlieka, ak to vyžaduje skupina odborníkov,
4. pohyb a transport vnímavých zvierat na verejných alebo súkromných cestách bude zakázaný,
5. presun vnímavých zvierat cez ochranné pásmo po hlavných cestách a železničných tratiach stanovených národným centrom pre tlmenie chorôb bez zastavovania alebo vykladania bude povolený,
6. počas prvých 15 dní od vymedzenia ochranného pásma vnímavé zvieratá nesmú opustiť hospodárstva, v ktorých sa zdržiavajú,
7. výnimkou z vyššie uvedených opatrení je, že vnímavé zvieratá môžu byť prepravované priamo na základe úradného povolenia a dozoru k núdzovému zabitiu na bitúnok v rámci pásma, alebo na bitúnok mimo pásmo, určený RVPS, za predpokladu, že úradný veterinárny lekár klinicky vyšetril všetky vnímavé zvieratá v chove a nezistil žiadne príznaky ochorenia na slintačku a krívačku,
8. všetky presuny spojené s plemenitbou a pripúšťaním budú zakázané,
9. umelá inseminácia nebude povolená najmenej počas prvých 15 dní po vymedzení ochranného pásma, pokiaľ ju nevykonáva sám majiteľ zvierat s použitím semena, ktoré už je v hospodárstve, alebo je dodané priamo z inseminačnej stanice,
10. trhy, obchody, akcie alebo iné zhromaždenia vnímavých zvierat, vrátane ich distribúcie sú zakázané,
11. lov (poľovnícky) je zakázaný.

V prílohe 3 Operačného manuálu je uvedený popis opatrení pre manipuláciu s mliekom a s mliečnymi výrobkami.

4.2 Trvanie opatrení v ochrannom pásme

Opatrenia v ochrannom pásme trvajú prvých 15 dní od ukončenia usmrtenia všetkých vnímavých zvierat v hospodárstve, odvozu kadáverov a čistenia a dezinfekcie. Pásmo zostane súčasťou pásma dohľadu a bude podrobované kontrolám, kým opatrenia nebudú zrušené.

4.3 Sledovanie premiestňovania v ochrannom pásme

V celej Slovenskej republike sa bude používať systém sledovania – CEHZ a TRACES.

4.4 Opatrenia v pásme dohľadu – najmenej 10 km

V pásme dohľadu (surveillance) platia nasledujúce opatrenia:

1. v chovoch s vnímavými zvieratami bude čo najskôr vykonané sčítanie stavov,
2. všetky hospodárstva budú pravidelne kontrolované úradným veterinárnym lekárom s cieľom:

- objavenia neohláseného ohniska infekcie,
- potvrdenia miesta a počtu vnímavých zvierat,
- oboznámenia majiteľov o nariadených opatreniach, profylaktických opatreniach a symptómoch tohto ochorenia a dôležitosti okamžitého hlásenia ochorenia,
- odberu vzoriek krvi a/alebo mlieka, ak to vyžaduje skupina odborníkov,

3. pohyb a transport vnímavých zvierat na verejných alebo súkromných cestách bude zakázaný, pokiaľ takýto presun nie je potrebný na ich prevoz na pastviny a bol povolený RVPS,
4. presun vnímavých zvierat cez pásmo dohľadu bude podliehať povoleniu RVPS,
5. preprava vnímavých zvierat cez pásmo dohľadu, po hlavných cestách a železničných tratiach stanovených národným centrom pre tlmenie chorôb bez zastavovania alebo vykladania bude povolená bez potreby predchádzajúceho špeciálneho schvaľovania,
6. vozidlá a zariadenia použité na prepravu vnímavých zvierat alebo materiálu, ktorý sa mohol kontaminovať a ktorý bol použitý v pásme dohľadu nesmie opustiť toto pásmo bez predchádzajúceho čistenia a dezinfekcie podľa postupov určených RVPS,
7. akýkoľvek úhyn, alebo choroba vnímavých zvierat v chove v pásme budú hlásené na RVPS, aby mohlo byť vykonané vyšetrovanie prípadného výskytu SLAK,
8. počas prvých 15 dní od vymedzenia pásma dohľadu vnímavé zvieratá nesmú opustiť pásmo dohľadu,
9. v období medzi 15. a 30. dňom po vymedzení pásma môžu byť vnímavé zvieratá prevážané cez pásmo iba pre potreby transportu pod úradným dozorom a na základe úradného dozoru – priamo na bitúnok pre naliehavé zabitie, za predpokladu, že úradný veterinárny lekár vyšetril všetky vnímavé zvieratá a nenašiel žiadne príznaky výskytu choroby,
10. všetky presuny spojené s plemenitbou a pripúšťaním budú zakázané; trhy, obchody, akcie alebo iné zhromažďovanie vnímavých zvierat, vrátane ich distribúcie budú zakázané; lov (poľovnícky) bude zakázaný.

4.5 Trvanie opatrení v pásme dohľadu

Opatrenia v pásme trvajú minimálne po dobu prvých 30 dní od ukončenia usmrtenia všetkých vnímavých zvierat v hospodárstve, odvozu kadáverov a čistenia a dezinfekcie.

Keď sa opatrenia zrušia, tie isté osoby a organizácie, ktoré boli upovedomené pri potvrdení výskytu choroby a pri nariadení opatrení budú upovedomené o ich zrušení.

4.6 Sledovanie premiestňovania v pásme dohľadu

V celej Slovenskej republike sa bude používať systém sledovania – CEHZ a TRACES.

4.7 Zariadenie a vybavenie je uvedené v Prílohe 9 národného pohotovostného plánu

4.8 Ďalšie pozorovanie (surveillance)

Ak existuje dostatok dôkazov o tom, že choroba mohla byť prenesená do chovu s potvrdeným výskytom infekcie z iných chovov (a to akýmkoľvek spôsobom), tieto ďalšie chovy budú dané pod úradný dozor a budú nariadené príslušné opatrenia.
Pohyb vnímavých zvierat mimo takéhoto hospodárstva môže byť povolený iba pre núdzové zabitie pod úradným dozorom po 15-dňovom období, po klinickom vyšetrení úradným

veterinárnym lekárom, ktoré potvrdí, že vnímavé zvieratá nemajú príznaky slintačky a krívačky.
Ak existuje dostatok dôkazov o tom, že choroba mohla byť prenesená z chovu s potvrdeným výskytom infekcie do iných chovov, a to akýmkoľvek spôsobom, tieto ďalšie chovy budú umiestnené pod úradný dozor a budú nariadené príslušné opatrenia.
Pohyb vnímavých zvierat mimo takéhoto hospodárstva môže byť povolený iba pre núdzové zabitie pod úradným dozorom po 21-dňovom období, po klinickom vyšetrení úradným veterinárnym lekárom, ktoré potvrdí, že vnímavé zvieratá nemajú príznaky slintačky a krívačky.
Vykonané budú aj návštevy zoologických záhrad a parkov v rámci ochranného pásma za účelom inšpekcie vnímavých druhov. Takéto návštevy by mali byť vykonané v spolupráci s príslušnými zamestnancami ZOO, resp. súkromným veterinárnym lekárom, pretože niektoré zvieratá budú pred vyšetrením vyžadovať podanie sedatív.

5 Obnova chovu

5.1 Časové plánovanie obnovy chovu

Obnovenie chovu vnímavými zvieratami nebude povolené do doby minimálne 21 dní po ukončení čistenia a dezinfekcie a po vykonaní záverečnej inšpekcie úradným veterinárnym lekárom, zodpovedajúcim za prevádzku chovu s uspokojivým výsledkom.

5.2 Metódy obnovy chovu

5.2.1 Zvieratá na obnovenie chovu sa môžu zaraďovať iba podľa týchto podmienok:

1. zvieratá nepochádzajú z oblastí, ktoré podliehajú obmedzeniam súvisiacim so slintačkou a krívačkou,
2. príslušná regionálna veterinárna a potravinová správa sa musí presvedčiť, že akýkoľvek možný zvyškový vírus slintačky a krívačky sa u zvierat určených na obnovenie chovu môže zistiť buď na základe klinických príznakov v prípade hovädzieho dobytka alebo ošípaných, alebo v prípade iných druhov zvierat vnímavých na slintačku a krívačku pomocou laboratórnych vyšetrení vykonaných na konci obdobia pozorovania podľa odseku 5.2.3,
3. aby sa u zvierat určených na obnovenie chovu zabezpečila primeraná imunitná odpoveď uvedená v odseku 5.2.2, zvieratá musia
   3a) buď mať pôvod alebo prichádzať z poľnohospodárskeho podniku, ktorý je umiestnený v oblasti okruhu najmenej 10 km okolo tohto podniku, kde sa najmenej počas 30 dní nevyskytlo žiadne ohnisko slintačky a krívačky, alebo
   3b) zvieratá mali negatívne výsledky vyšetrenia na protilátky proti vírusu slintačky a krívačky pri vyšetreniach podľa prílohy č. 13 NV SR č.116/2003, vykonanom na vzorkách odobratých pred zaradením do poľnohospodárskeho podniku.

5.2.2 Bez ohľadu na spôsob chovu praktizovaného v poľnohospodárskom podniku sa pri obnovovaní chovu musia spĺňať tieto postupy:

1. zvieratá sa musia ustajniť vo všetkých jednotkách a budovách poľnohospodárskeho podniku,
2. v prípade poľnohospodárskeho podniku, ktorý pozostáva z viac ako jednej jednotky alebo budovy, opakované zaradenie nie je potrebné vo všetkých

jednotkách alebo budovách v tom istom čase. Žiadne zviera druhov vnímavých na slintačku a krívačku však nesmie opustiť poľnohospodársky podnik dovtedy, kým všetky nanovo zaradené zvieratá vo všetkých jednotkách a budovách nespĺňajú postupy na obnovenie chovu,

3. zvieratá sa musia v prvých 14 dňoch po zaradení každé tri dni klinicky vyšetriť,
4. v období medzi 15. až 28. dňom po opakovanom zaradení sa musia zvieratá jedenkrát do týždňa klinicky vyšetriť,
5. najskôr 28 dní po poslednom opakovanom zaradení sa všetky zvieratá musia klinicky vyšetriť a podľa požiadaviek v prílohe č.3 bode 2.2. Nariadenia vlády SR č. 116/2005 Z.z. o opatreniach na kontrolu slintačky a krívačky vyšetriť na prítomnosť protilátok proti vírusu slintačky a krívačky.

5.2.3 Postup na obnovu chovu sa pokladá za ukončený, ak sa s negatívnymi výsledkami splnili opatrenia bodu 5 kapitoly 5.2.2

5.2.4 Rozšírenie opatrení a výnimiek

Príslušná regionálna veterinárna a potravinová správa môže uložiť

a) použitie sentinelových zvierat, najmä v poľnohospodárskych podnikoch, ktoré sa ťažko čistia a dezinfikujú a hlavne v podnikoch s chovom pod „šírym“ nebom,
b) dodatočné bezpečnostné opatrenia a kontrolné opatrenia v rámci obnovy chovu.

Príslušná regionálna veterinárna a potravinová správa môže povoliť výnimku z opatrení uvedených v bodoch 2 a 4 kapitoly 5.2.2, ak sa obnova chovu vykoná po uplynutí troch mesiacov od posledného výskytu slintačky a krívačky v oblasti okruhu 10 km okolo poľnohospodárskeho podniku, v ktorom sa obnovuje chov.

5.2.5 Obnova chovu v súvislosti s núdzovou vakcináciou

Obnova chovu vo vakcinačnom pásme podľa § 52 NV č. 116/2005 Z.z. sa vykoná v súlade s odsekmi 5.2.1 a 5.2.2 tohto Operačného manuálu, alebo v súlade s § 58 ods. 2 alebo ods. 4 písm. a), c) a d) Nariadenia vlády SR č. 116/2005 Z.z.
Príslušná regionálna veterinárna a potravinová správa môže povoliť obnovu chovu poľnohospodárskych podnikov umiestnených mimo vakcinačného pásma vakcinovanými zvieratami po ukončení opatrení ustanovených v § 61 za týchto podmienok:

1. podiel vakcinovaných zvierat použitých na obnovu chovu prevyšuje 75 %, pričom sa najskôr 28 dní po opätovnom zaradení zvierat vnímavých druhov náhodne vyšetria vakcinované zvieratá, aby sa zistili protilátky proti neštrukturálnym proteínom, pričom sa pri odbere vzorky použijú štatistické parametre ustanovené v prílohe č. 3 bode 2.2. NV č.116/2005 Z.z. a na nevakcinované zvieratá sa uplatnia ustanovenia odseku 1, alebo
2. podiel vakcinovaných zvierat neprevyšuje 75 %, pričom v takom prípade sa nevakcinované zvieratá považujú za sentinely a uplatnia sa ustanovenia prvého bodu.

6 Slintačka a krívačka na bitúnku

6.1 Podozrenie z výskytu choroby na bitúnku

Podozrenie z výskytu slintačky a krívačky na bitúnku môže vzniknúť na základe výsledkov vyšetrenia pred zabitím alebo post mortem.
V obidvoch prípadoch budú opatrenia na obmedzenie pohybu a spustenie vyšetrovania podobné postupom uvedeným v častiach 2 a 3, pojednávajúcim o podozrení na výskyt choroby v chovoch vnímavých druhov zvierat.
Konkrétne nariadené obmedzujúce opatrenia:

1. zabíjanie zvierat bude zastavené,
2. živé zvieratá v ohradách nebudú vypúšťané a neumožní sa im opustenie bitúnku,
3. žiadne zviera nebude prisunuté na bitúnok,
4. žiadne kadávery ani mäso nesmú opustiť bitúnok,
5. žiaden materiál alebo odpad, ktorý by mohol prenášať vírus slintačky a krívačky, nesmie opustiť bitúnok,
6. osoby smú vstúpiť alebo opustiť bitúnok, iba so súhlasom RVPS,
7. vozidlá smú vstúpiť alebo opustiť bitúnok, iba so súhlasom RVPS,
8. vyšetrenie by malo viesť k dôkazu alebo k vylúčeniu prítomnosti slintačky a krívačky,
9. vyšetrenie bude zahŕňať klinickú prehliadku vnímavých zvierat na vylúčenie choroby, zvláštna pozornosť bude venovaná podozrivým zvieratám alebo skupinám, vyšetreniu post mortem a podľa potreby budú vykonané aj odbery tkaniva a krvi pre vyšetrenie v referenčnom laboratóriu,
10. ak je to potrebné pre diagnostické účely, vyšetrené zvieratá sa zabijú,
11. súčasne s vyšetrením na bitúnku, bude vykonané vyšetrenie v chove, odkiaľ podozrivé zviera, alebo zvieratá pochádzajú, aby sa rozhodlo, či existujú ďalšie dôkazy, ktoré by nasvedčovali na prítomnosť choroby,
12. v tom čase sa zhromaždia aj epizootologické údaje, týkajúce sa pohybu vnímavých zvierat z a do hospodárstva spolu s ďalšími informáciami, ktoré môžu pomôcť pri tlmení choroby v prípade potvrdenia jej výskytu.

6.2 Potvrdenie slintačky a krívačky

Keď je na bitúnku potvrdená slintačka a krívačka, RVPS zabezpečí, aby:

1 všetky vnímavé zvieratá na bitúnku boli bez odkladu utratené,
2 kadávery zvierat a vnútorností postihnutých alebo kontaminovaných zvierat boli vysledované, ak boli už z bitúnku odstránené, aby boli zlikvidované pod úradným dozorom tak, aby nedošlo k rozšíreniu slintačky a krívačky,
3 čistenie a dezinfekcia budov a zariadenia, zahŕňajúceho vozidlá, ktoré priviezli infikované zvieratá, bolo vykonané podľa inštrukcií stanovených RVPS a pod dozorom úradného veterinárneho lekára,
4 všetky vnímavé zvieratá prevážané vozidlami, ktorými sa prepravovali infikované zvieratá boli vyhľadané a umiestnené pod úradný dozor,
5 aby bolo vykonané epizootologické vyšetrenie,
6 na bitúnok nesmú vstúpiť žiadne zvieratá určené na zabitie minimálne do 24 hodín od ukončenia čistenia a dezinfekcie.

Ak si to epizootologický nález vyžiada, vnímavé zvieratá v hospodárstve odkiaľ pochádzajú infikované zvieratá budú tiež utratené.

7 Slintačka a krívačka na trhoch s dobytkom

7.1 Podozrenie z výskytu choroby

Ak vznikne podozrenie z výskytu slintačky a krívačky na trhu, okamžite budú nariadené opatrenia tak, aby sa zamedzilo možnosti rozšírenia choroby zvieratami, vozidlami, ľuďmi alebo materiálom.

Medzi konkrétne nariadené opatrenia patria:
1. zákaz predaja zvierat,
2. všetky zvieratá na trhu zostanú v ohradách a nie je im umožnené opustiť ich, iba za predpokladu úradného povolenia k prevozu na neďaleký bitúnok na zabitie do 24 hodín,
3. na trh nebude umožnený vstup žiadnym zvieratám,
4. z trhu nesmú byť odvezené žiadne kadávery,
5. žiaden materiál alebo odpad, ktorý by mohol byť nositeľom vírusu slintačky a krívačky, nesmie opustiť trh,
6. osoby smú vstúpiť alebo opustiť trh, iba so súhlasom RVPS,
7. vozidlá smú vstúpiť, alebo opustiť trh iba so súhlasom RVPS,
8. na všetkých cestných a peších vstupoch a východoch z trhu sa použijú príslušné dezinfekčné zariadenia za použitia dezinfekčného prostriedku, úradne schváleného proti vírusu slintačky a krívačky
9. bude vykonané vyšetrovanie, ktoré potvrdí alebo vylúči prítomnosť slintačky a krívačky na trhu za použitia tých istých postupov, ako pri vyšetrovaní podozrenia z výskytu na bitúnku, vrátane možnosti utratenia zvieraťa alebo zvierat z diagnostických dôvodov.

Chov, z ktorého pochádza podozrivá skupina zvierat, sa stane predmetom vyšetrovania a spolu s ďalšími chovmi, ktoré obdržali zvieratá z trhu, ktoré mohli byť vystavené infekcii vírusom slintačky a krívačky budú zaradené pod úradný dozor, kým podozrenie z výskytu choroby nebude vylúčené.

7.2 Potvrdenie slintačky a krívačky

Ak bude slintačka a krívačka potvrdená na trhu so živými zvieratami, RVPS zabezpečí, aby:
1. všetky vnímavé zvieratá boli bez meškania usmrtené,
2. kadávery boli zlikvidované pod úradným dozorom takým spôsobom, ktorý neumožní rozšírenie slintačky a krívačky,
3. sa s podstielkou, hnojom a iným odpadom, ktoré môžu byť nositeľom vírusu slintačky a krívačky, bezpečne zaobchádzalo,
4. čistenie a dezinfekcia budov, ohrád, ciest a zariadenia, vrátane áut boli vykonané podľa inštrukcií určených RVPS a pod dozorom úradného veterinárneho lekára,
5. vnímavé zvieratá, ktoré opustili trh v deň nariadenia opatrení boli vyhľadané a zaradené pod úradný dozor; vozidlá, ktoré ich prevážali musia byť vyčistené a dezinfikované.

Vnímavé zvieratá, ktoré boli následne prevážané vozidlom, ktoré prevážalo infikované zvieratá, musia byť vyhľadané a zaradené pod úradný dozor.
Žiadne zvieratá nesmú vstúpiť na trh do doby minimálne 72 hodín od ukončenia čistenia a dezinfekcie.
Ak si to vyžiadajú výsledky epizootologického vyšetrovania, vnímavé zvieratá z hospodárstva, odkiaľ pochádzajú infikované zvieratá, budú takisto utratené.

8. Slintačka a krívačka u zvierat v tranzite

8.1 Podozrenie z výskytu ochorenia

Ak sa zistí podozrenie na slintačku a krívačku u zvierat v tranzite, celá zásielka bude prevezená na určené hospodárstvo, kde sa nenachádzajú vnímavé zvieratá, alebo na miesto pôvodu podozrivých zvierat, kde zostanú až do vylúčenia podozrenia na chorobu.
Opatrenia sa vykonávajú ako v prípade chovu s podozrením na výskyt SLAK.
Prehliadka a epizootologické vyšetrenie budú sústredené na hospodárstvo, odkiaľ pochádzajú podozrivé zvieratá tak, ako v prípade podozrenia na bitúnku alebo na trhu.

8.2 Potvrdenie slintačky a krívačky

Ak sa potvrdí slintačka a krívačka u zásielky zvierat, ktoré boli prepravované v čase vyslovenia podozrenia na výskyt infekcie, všetky zvieratá zásielky budú zlikvidované.
Ak si to vyžiada výsledok epizootologického vyšetrovania, vnímavé zvieratá z hospodárstva, ktoré je zdrojom infikovaných zvierat, budú zlikvidované.
Ostatné nariadené opatrenia budú vo všeobecnosti rovnaké ako v prípade výskytu infekcie v chove.
Podobné oparenia budú nariadené v prípade výskytu slintačky a krívačky alebo podozrenia z tejto infekcie na hraničnej inšpekčnej stanici.

9. Informácie a údaje

9.1 Skupina odborníkov zhromažďuje všetky informácie o epizootologickom šetrení a poskytuje ich:
- miestnemu centru pre tlmenie chorôb,
- národnému centru pre tlmenie chrôb,
- Komisii,
- ostatným členským štátom.

V prípade, že kontrolné pásma zasahujú na územie iného členského štátu, národné centrum informuje o výskyte choroby kompetentnú autoritu prísklušného členského štátu.

9.2 Informácie a údaje na miestnej úrovni zhromažďuje a vyhodnocuje každý tím v miestom centre pre tlmenie chorôb podľa úloh a správy sa predkladajú vedúcemu miestneho centra. Za prípravu informácií pre médiá a verejnosť zodpovedá koordinačný tím.

9.3 Po schválení informácií vedúcim miestneho centra sa informácie a údaje distribuujú príslušným orgánom a verejnosti. Vedúci miestneho centra je zodpovedný za denné správy zasielané do národného centra o novom vývoji v infikovanej oblasti.

10. Priebeh SLAK v súvislosti s indikáciou príznakov a laboratórnou detekciou

Výskyt lézii v dňoch	-3	-2	-1	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

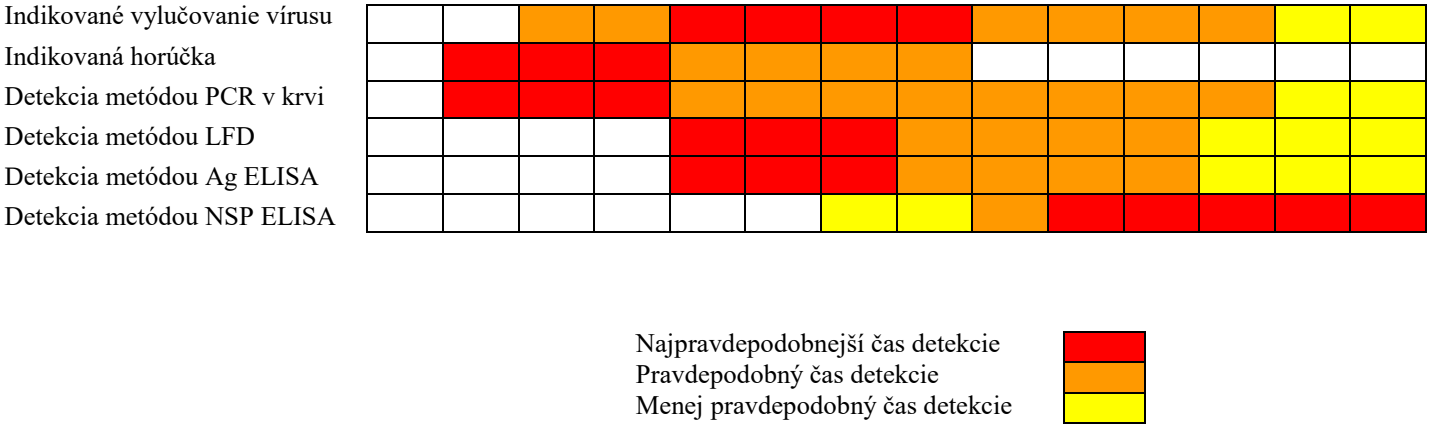

11. Kontrola veľkého počtu ohnísk vyskytujúcich sa v krátkej časovej dobe

Berúc do úvahy reálnu možnosť výskytu veľkého počtu ohnísk v rámci krátkej doby a spôsobených viacerými antigeneticky odlišnými sérotypmi sa využijú zdroje, potrebné na kontrolu nasledovne:

K dispozícii je 40 miestnych centier s vybavením (Príloha č. 9) i personálom. Hlavný veterinárny lekár je podľa § 6 zákona č. 39/2007 Z.z. oprávnený v naliehavých prípadoch priamo riadiť každého veterinárneho lekára, ktorý vykonáva odborné veterinárne činnosti na území SR, nariadiť núdzové opatrenia, ako aj riadiť zamestnancov orgánov verejnej správy a iné osoby, ktorých činnosti sú potrebné na kontrolu alebo eradikáciu choroby zvierat. Nasadenie a koordináciu pracovníkov do iných regionov/okresov bude riadiť národné centrum. Týmto je zabezpečená reálna možnosť okamžite nasadiť pracovníkov týchto 40 miestnych centier na kontrolu a eradikáciu slintačky a krívačky v ktorejkoľvek časti SR. Uvedení pracovníci sú schopní do niekoľkých hodín pricestovať na pomoc príslušnej RVPS.

Mapa ukazujúca územie, ktoré pokrývajú miestne centrá pre tlmenie chorôb (Príloha č.2).

1	**Bratislava**	**13**	**Nové Mesto nad Váhom**	**28**	**Rožňava**
2	**Senec**	**14**	**Trenčín**	**29**	**Spišská Nová Ves**
		15	**Púchov**	**30**	**Košice – mesto**
3	**Dunajská Streda**	**16**	**Prievidza**	**31**	**Košice – okolie**
4	**Galanta**			**32**	**Trebišov**
5	**Trnava**	**17**	**Žiar nad Hronom**		
6	**Senica**	**18**	**Zvolen**	**33**	**Michalovce**
		19	**Veľký Krtíš**	**34**	**Poprad**
7	**Komárno**	**20**	**Lučenec**	**35**	**Stará Ľubovňa**
8	**Nové Zámky**	**21**	**Rimavská Sobota**	**36**	**Prešov**
9	**Levice**	**22**	**Banská Bystrica**	**37**	**Vranov nad Topľou**
10	**Nitra**			**38**	**Bardejov**
11	**Topoľčany**	**23**	**Martin**	**39**	**Svidník**
12	**Šaľa**	**24**	**Liptovský Mikuláš**	**40**	**Humenné**
		25	**Žilina**		
		26	**Čadca**		
		27	**Dolný Kubín**		

RVPS Bratislava-mesto, Polianky 8, 841 01 Bratislava - 42, tel.: 02 64461209, Riaditel.BA@svps.sk

RVPS Senec, Svätoplukova 50, 903 01 Senec, tel.: 02 45926213, Riaditel.SC@svps.sk

RVPS Dunajská Streda, Obchodná 789/3, 929 01 Dunajská Streda, tel.: 031 5524870, Riaditel.DS@svps.sk

RVPS Galanta, Hodská 353/19, 924 25 Galanta, tel.: 031 7807109, Riaditel.GA@svps.sk

RVPS Trnava, Zavarská 11, 918 21 Trnava 1, tel.: 033 5501447, Riaditel.TT@svps.sk

RVPS Senica, Čáčovská 305, 905 01 Senica nad Myjavou, tel.: 034 6512881, Riaditel.SE@svps.sk

RVPS Komárno, Štúrova 5, 945 01 Komárno, tel.: 035 7731235, Riaditel.KN@svps.sk

RVPS Nové Zámky, Komjatická 65, 940 89 Nové Zámky, tel.: 035 6428311, Riaditel.NZ@svps.sk

RVPS Levice, M.R. Štefánika 24, 934 03 Levice, tel.: 036 6312352, Riaditel.LV@svps.sk

RVPS Nitra, Akademická 1, 949 80 Nitra 1, tel.: 037 6536202, Riaditel.NR@svps.sk

RVPS Topoľčany, ul. Dr. P. Adámiho 17, 955 01 Topoľčany, tel.: 038 5326068, Riaditel.TO@svps.sk

RVPS Šaľa, Školská 5, 927 00 Šaľa, tel.: 031 770 21 70,7715177 Riaditel.SA@svps.sk

RVPS Nové Mesto/Váhom, Tajovského 235/7, 915 01 Nové Mesto/Váh., tel.: 032 7712546, Riaditel.NM@svps.sk

RVPS Trenčín, Súdna 22, 911 01 Trenčín, tel.: 032 6522123, Riaditel.TN@svps.sk

RVPS Prievidza, Mariánska 6, 971 01 Prievidza, tel.: 046 5423009, Riaditel.PD@svps.sk

RVPS Púchov, Moravská 1343/29, 020 01 Púchov, tel.: 042 4641315, Riaditel.PU@svps.sk

RVPS Žiar nad Hronom, ul. SNP 612/120, 965 01 Žiar nad Hronom, tel.: 045 6732737, Riaditel.ZH@svps.sk

RVPS Zvolen, Nám. SNP 50, 960 01 Zvolen, tel.: 045 5203999, Riaditel.ZV@svps.sk

RVPS Veľký Krtíš, Osloboditeľov 33, 990 01 Veľký Krtíš, tel.: 047 4812921, Riaditel.VK@svps.sk

RVPS Lučenec, Ulica mieru 2, 984 01 Lučenec, tel.: 047 4322431, Riaditel.LC@svps.sk

RVPS Rimavská Sobota, Kirijevská 22, 979 01 Rimavská Sobota, tel.: 047 5631410, Riaditel.RS@svps.sk

RVPS Banská Bystrica, Rudlovská cesta 6, 975 90 Banská Bystrica 1, tel.: 048 4125602, Riaditel.BB@svps.sk

RVPS Martin, Záturčianska 1, 036 80 Martin, tel.: 043 4221481, Riaditel.MT@svps.sk

RVPS Liptovský Mikuláš, Kollárova 2, 031 01 Liptovský Mikuláš, tel.: 044 5523814, Riaditel.LM@svps.sk

RVPS Žilina, Jedľová 44, 010 04 Žilina 4, tel.: 041 7631235, Riaditel.ZA@svps.sk

RVPS Čadca, Horná 2483, pošt. pr. 45, 022 01 Čadca, tel.: 041 4322277, Riaditel.CA@svps.sk

RVPS Dolný Kubín, Pelhřimovská 2055/7, 026 01 Dolný Kubín, tel.: 043 5864935, Sekretariat.DK@svps.sk

RVPS Rožňava, Južná 43, 048 01 Rožňava, tel.: 058 7323182, Riaditel.RV@svps.sk

RVPS Spišská Nová Ves, Duklianska 46, 052 01 Spišská Nová Ves, tel.: 053 4813202, Riaditel.SN@svps.sk

RVPS Košice-mesto, Hlinkova 1/c, 040 01 Košice - mesto, tel.: 055 6325623, Riaditel.KE@svps.sk

RVPS Košice-okolie, Kukučínova 24, 040 01 Košice - okolie, tel.: 055 6223507, Riaditel.KS@svps.sk

RVPS Trebišov, Bottova 2, 075 01 Trebišov, tel.: 056 6722748, Riaditel.TV@svps.sk

RVPS Michalovce, Sama Chalupku 22, 071 01 Michalovce, tel.: 056 6425001, Riaditel.MI@svps.sk

RVPS Poprad, Partizánska 83, 058 01 Poprad, tel.: 052 7723085, Riaditel.PP@svps.sk

RVPS Stará Ľubovňa, Levočská 4/338, 064 01 Stará Ľubovňa, tel.: 052 4321182, Riaditel.SL@svps.sk

RVPS Prešov, Levočská 112, 080 01 Prešov 1, tel.: 051 7493650, Riaditel.PO@svps.sk

RVPS Vranov nad Topľou, Kalinčiakova 879, 093 01 Vranov nad Topľou, tel.: 057 4423064 Riaditel.VT@svps.sk

RVPS Bardejov, Stöcklova 34, 085 01 Bardejov, tel.: 054 4722115, Riaditel.BJ@svps.sk

RVPS Svidník, ul. MUDr. Pribulu 2, 089 01 Svidník, tel.: 054 7522987, Riaditel.SK@svps.sk

RVPS Humenné, Gaštanová 3, 066 01 Humenné, tel.: 057 7752963, Riaditel.HE@svps.sk

Okrem ustanovení zákona NR SR č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti v súvislosti s podozrením, potvrdením, kontrolou a eradikáciou nákaz /SLAK/ sú v právnom poriadku Slovenskej republiky platné ďalšie všeobecne záväzné právne predpisy, na základe ktorých budú konať aj iné orgány štátnej správy, verejnej správy i samosprávy.
Zákon NR SR č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v platnom znení, ktorý ukladá o.i. zriaďovanie krízových štábov pri

obvodných úradoch pre prípad vzniku a riešenia krízových /núdzových/ situácií, ktorými sú aj nákazy zvierat.
Zákon NR SR č. 179/2011 Z. z. o hospodárskej mobilizácii a o zmene a doplnení zákona č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov. V § 5 písm. k) je jedným z opatrení hospodárskej mobilizácie aj organizácia veterinárnej starostlivosti. Týmto ustanovením je daný legislatívny rámec kontroly v prípade možného zámerného uvoľnenia vírusu slintačky a krívačky v prípade ohrozenia bezpečnosti štátu.

Príloha č. 1 operačného manuálu
Zoznam vecí v pohotovostnom kufri
3 pracovné súpravy – skafandre jednorázové,
3 protichemické gumové obleky skafandre,
3 páry gumových rukavíc so zdrsneným povrchom,
3 páry gumových čižiem,
3 gumové zástery,
3 páry ponožiek,
3 uteráky a mydlá,
1 liter kyseliny peroctovej,
3 vreckové svietidlá na batérie,
3 veľké silné igelitové vrecia,
5 tabulí s nápisom " SLINTAČKA A KRIVAČKA – VSTUP ZAKÁZANÝ !!! "

Príloha č. 2 operačného manuálu
Zoznam vecí v pohotovostnej taške
3 chirurgické pinzety,
3 nožnice zahnuté,
10 ks ihiel na odber krvi, hemosky pre HD a ošípané,
15 ks sterilných skúmaviek na odber vzoriek so štítkami a zátkami,
1 liter kyseliny peroctovej,
5 fliaš aa 100g lúhu sodného (NaOH),
3 páry gumových rukavíc so zdrsneným povrchom a 10 ks jednorázových rukavíc,
10 igelitových sáčkov na vzorky orgánov, 50 ks mikroténových a papierových sáčkov,
2 mäsiarske nože,
1 plechová krabica na odoslanie vzoriek a papierová vata,
1 vreckové svietidlo na batérie,
15 teplomerov,
1 kopytný nôž obojstranný,
1 lepiaca páska voduvzdorná,
1 kotúč samolepiacich štítkov,
baliaci materiál,
1 odberová súprava pre probang test, súprava musí obsahovať všetky ingrediencie a materiál podľa zoznamu priloženého výrobcom súpravy,
poznámka: glycerín fosfátový pufer zabezpečí národné referenčné laboratórium pre SLAK tesne pred odberom biologického materiálu.

Príloha č. 3 operačného manuálu

Opatrenia pre odber, manipuláciu a spracovanie mlieka zo zvierat, nachádzajúcich sa v ochrannom pásme a v pásme dohľadu, alebo v chovoch, ktoré sú sledované :

1. mlieko kráv postihnutných slintačkou a krívačkou môže obsahovať vírus už 3 dni pred objavením sa klinických príznakov choroby. Preto je dôležité, aby boli zabezpečené kontroly mliečnej produkcie v hospodárstvách, kde je riziko z infekcie z blízkeho postihnutého hospodárstva alebo priamym alebo nepriamym kontaktom s postihnutým chovom,
2. aby sa zamedzilo rozptyľovaniu kvapiek mlieka obsahujúceho vírus SLAK do vzduchu, prieduchy cisterien zbierajúcich mlieko by mali byť vybavené filtrom s minimálnym záchytom častíc do 0,5 mikrónov na 99,95%,
3. vonkajší povrch zberných cisterien musí byť vyčistený a dezinfikovaný po každom odbere a dodávke; pre tento účel je potrebné nosiť vhodné zariadenie a dezinfekčný prostriedok,
4. vodiči mliečnych cisterien musia mať pri nakládke a vypúšťaní oblečený ochranný odev a musia zabezpečiť osobnú dezinfekciu pred aj po každom pracovnom úkone v takomto chove,
5. na konci každého pracovného dňa, prípadne častejšie by mali byť cisterny dokonale vyčistené a dezinfikované vrátane interiéru kabíny vodiča – použiť 0,2 % roztok kyseliny citrónovej,
6. vnútro cisterny by malo byť vyčistené každý deň, bežný postup využíva vhodný dezinfekčný roztok: 0,2% kyselinu citrónovú, 0,2% kyselinu sulfamilovú, 0,3% kyselinu o-fosforečnú,
7. mlieko by nemalo opustiť výrobu (pre potreby ďalšej distribúcie), kým nie je tepelne spracované. Medzi rôzne kombinácie teploty a času, ktoré sú efektívne pre zničenie vírusu slintačky a krívačky patria:
   a) 71,7°C 15s
   b) 135°C najmenej 1s
8. mlieko a vedľajšie mliečne produkty z chovov, na ktoré sa vzťahujú obmedzenia, nesmie byť skrmované vnímavými zvieratami, pokiaľ nebolo/neboli tepelne spracované za účelom inaktivácie vírusu slintačky a krívačky, ktorý v nich môže byť prítomný. Nespracované mlieko však môže byť skrmované zvieratami v chove, z ktorého pochádza,
9. v závodoch na spracovanie mlieka z chovov, na ktoré sa vzťahujú obmedzenia, by mali byť plochy a zariadenie každý deň vyčistené a dezinfikované vhodným dezinfekčným roztokom a počas celého pracovného dňa je potrebné venovať pozornosť plochám, kde sa rozlialo mlieko,
10. odpadová voda zo spracovateľského závodu by mala byť upravovaná tak, aby sa inaktivoval vírus slintačky a krívačky,
11. mlieko, voda po výplachu zariadení a odpadová voda zo závodu na spracovanie mlieka môžu byť pred vypustením spracované nasledujúcim spôsobom:
    - pridaním 500 g kyseliny citrónovej alebo sulfamilovej na každých 240 l mlieka alebo odpadovej vody,
    - pridaním 1,5 l kyseliny o-fosforečnej na každých 500 l mlieka alebo odpadovej vody.

Príloha č.7.

Slovenská republika

Pohotovostný plán pre vakcináciu.

Núdzová vakcinácia proti slintačke a krívačke

Zákaz vakcinácie
Vakcinácia proti slintačke a krívačke je vo všeobecnosti zakázaná.

Núdzová vakcinácia vo výnimočných situáciách
Napriek zákazu môže byť vo výnimočných situáciách schválená núdzová vakcinácia v oblasti rozšírenia infekcie, kde bola potvrdená slintačka a krívačka a ak hrozí vymknutie sa choroby spod kontroly aj za dodržania najprísnejších opatrení.
V prípade, že regionálna veterinárna a potravinová správa chce vykonávať núdzovú vakcinačnú kampaň, návrh vo forme akčného plánu bude postúpený národnému centru pre tlmenie chorôb.
Plán, ktorý pripraví miestne centrum pre tlmenie chorôb spolu so skupinou odborníkov, by mal obsahovať tieto informácie:

- popis choroby, ktorá vyvolala podanie tohto návrhu,
- faktory, ktoré vedú k potrebe schválenia núdzovej vakcinácie, medzi iným: možnosť plošného rozšírenia infekcie exponovanými zvieratami, postihnutie veľkého počtu zvierat, vysoká hustota populácie vnímavých druhov, nejasný pôvod choroby, rýchlo sa zvyšujúci počet nových zdrojov infekcie, rýchle šírenie infekcie v populácii vnímavých zvierat a do ďalších geografických oblastí,
- veľkosť oblasti, v ktorej sa navrhuje vykonať núdzová vakcinácia, bude určená na základe dohovoru medzi hlavným veterinárnym lekárom, národným centrom a skupinou odborníkov a na základe podrobných znalostí rizikovej oblasti, ohrozenej ďalším rozšírením choroby,
- počet jednotlivých druhov a vek vnímavých zvierat, ktoré budú vakcinované,
- subtypy očkovacej látky, ktoré budú použité,
- trvanie vakcinačnej kampane,
- systém používaný na identifikáciu a registráciu vakcinovaných zvierat,
- opatrenia, ktoré budú nariadené na obmedzenie pohybu zvierat a výrobkov ŽP.

Za predpokladu schválenia núdzovej vakcinácie bude v miestnom centre pre tlmenie chorôb zriadený vakcinačný tím a vakcinačné centrum.
Rozhodnutie realizovať povinnú vakcináciu dosiahne príslušného stupňa miestnej publicity a budú prijaté opatrenia, zabezpečujúce bezodkladné uskutočnenie kampane.
Geografická oblasť, kde sa bude vakcinácia vykonávať, bude jasne definovaná, hranicami budú fyzické prvky ako sú cesty, železnice, rieky alebo iné prirodzené hranice a bude vypracovaný úplný zoznam všetkých chovov s vnímavými zvieratami pre navrhovanú oblasť povinnej vakcinácie. Miesta všetkých chovov s vnímavými zvieratami, určenými pre vakcináciu, budú vyznačené na mape alebo mapách príslušných mierok s vyznačením približného počtu zvierat v každom chove.
Ďalší veterinárni lekári, technickí a administratívni zamestnanci budú pridelení vakcinačnému centru, aby bol zabezpečený plynulý priebeh bez narušenia činnosti miestneho centra pre tlmenie chorôb. Cieľom bude ukončiť vakcináciu v určenej oblasti do 7 pracovných dní.
Vakcinačné centrum bude medzi iným vybavené aj:

- dostatočným množstvom očkovacej látky pre zabezpečenie kampane,
- príslušnými zariadeniami pre transport a uskladnenie očkovacej látky,
- vybavením pre sterilizáciu pomôcok napríklad viacdávkových striekačiek,

- odpadovými nádobami pre použité pomôcky na vakcináciu, prázdne fľaše od očkovacích látok a ďalší rizikový odpad,
- ochrannými odevmi pre vakcinačný tím,
- dezinfekčnými prostriedkami a vedrami, kefami a špongiami pre osobnú dezinfekciu vakcinačného tímu,
- zariadením na fixáciu zvierat počas vakcinácie,
- dostatočným množstvom očíslovaných ušných značiek s veľkosťou a tvarom vyhovujúcim pre identifikáciu všetkých druhov zvierat, ktoré majú byť identifikované a kliešťami na aplikáciu týchto značiek,
- dostatočnou zásobou formulárov, ktoré sa budú vypĺňať počas núdzovej vakcinácie.

Riadenie núdzovej vakcinácie
Vakcinačný tím pozostáva z veterinárneho lekára a technického asistenta.
Každý tím bude každodenne zásobovaný nasledujúcim materiálom a zariadením:
- očkovacou látkou na denné použitie,
- sadou viacdávkových striekačiek s náhradnými dielmi, remeňom a puzdrom,
- malým sterilizátorom na viacdávkové striekačky,
- jednorázovými striekačkami a ihlami,
- nádobami na použité jednorázové striekačky a potreby, prázdne obaly a iný odpad,
- záchytným zariadením,
- potrebným množstvom formulárov.

Administratívni pracovníci centra dohodnú pre vakcinačný tím stretnutia s chovateľmi a pri tom požiadajú o potrebnú pomoc pri vakcinácii, fixácii zvierat a o ďalšiu pomoc, ktorá bude potrebná a zistia podrobnosti o aktuálnych počtoch zvierat v danom chove. Návštevy za účelom vakcinácie bez predchádzajúceho dohovoru by mali byť výnimkou.
Každý vakcinačný tím dostane na začiatku každého pracovného dňa zoznam chovov, ktoré má navštíviť, čas návštev a približný počet zvierat v každom chove.
Po príchode do chovu, na ktorom budú zvieratá vakcinované, veterinárny lekár vysvetlí podmienky vakcinačnej kampane majiteľovi alebo zodpovednej osobe.
Členovia vakcinačného tímu sa oblečú do ochranného odevu a zabezpečia osobnú dezinfekciu pred vstupom do časti chovu, v ktorej sú zvieratá chované.
Pred vakcináciou musí byť stádo klinicky vyšetrené. Podozrenie, že zvieratá chovu sú infikované slintačkou a krívačkou, musí byť oznámené miestnemu centru pre tlmenie chorôb, ktoré zabezpečí vyšetrenie vlastnými úradnými veterinárnymi lekármi. Ak miestne centrum pre tlmenie chorôb o to výslovne nepožiada, vakcinačný tím sa nebude do týchto vyšetrení zapájať, okrem upovedomenia chovateľa, že stádo je podozrivé a vzťahujú sa naň obmedzujúce opatrenia.
Ak sa nepodarí okamžite vylúčiť výskyt ochorenia v stáde, vakcinácia nebude vykonaná. Ak je stádo bez klinických príznakov slintačky a krívačky, môže byť vakcinácia vykonaná.
Pri vakcinácii je potrebné dodržať návody na podávanie, hlavne dávkovanie, výber optimálneho miesta vpichu a vylúčenie zvierat určitých vekových skupín.
Každé vakcinované zviera, bez ohľadu na vek, bude označené osobitnou, očíslovanou ušnou značkou.
Na predbežnom formulári sa bude viesť záznam počtu zvierat každého druhu a kategórie, ktorým bola podaná očkovacia látka a použité čísla ušných známok.
Použité zariadenie sa vyčistí, dezinfikuje a sterilizuje, ak je nutné, keď sa vakcinácia stáda ukončí. Okrem toho bude vykonaná aj osobná dezinfekcia. Oblasť, kde sa vakcinuje, je vysoko riziková vzhľadom na možný vznik choroby. Je dôležité, aby boli zabezpečené

predbežné opatrenia a aby nevzniklo riziko rozšírenia infekcie činnosťou vakcinačného tímu a aby proti vakcinačným tímom v prípade následných epidémií v danej oblasti neboli vznesené obvinenia z nedbanlivosti.
Pred odchodom z chovu bude vyplnený vakcinačný záznam pre chov v dvoch kópiách s podpisom majiteľa alebo zodpovednej osoby, jedna kópia bude ponechaná v chove.
Na záver dňa sa vakcinačný tím vráti do vakcinačného centra, kde budú použité jednorazové pomôcky a iný odpad bezpečne uložené do nádob na to určených, ďalšie zariadenia, ktoré sa mohli kontaminovať budú po čistení a dezinfekcii vysterilizované a budú vyplnené príslušné formuláre, ktoré sa odovzdajú administratívnemu personálu. Mapa núdzovej vakcinačnej kampane bude každodenne aktualizovaná, aby sa dal pozorovať postup vakcinácie.

Vedúci veterinárny lekár vakcinačného centra, prípadne vedúci administratívneho tímu, budú každodenne podávať správu tak národnému centru pre tlmenie chorôb ako aj miestnemu centru pre tlmenie chorôb, týkajúcu sa postupu kampane za posledných 24 hodín.

Pohyb zvierat mimo oblasť, v ktorej sa vykonáva núdzová vakcinácia
Od začatia núdzovej vakcinácie a po dobu najmenej 6 mesiacov od skončenia vakcinácie nebudú žiadne vnímavé zvieratá môcť opustiť oblasť kde bolo vykonaná vakcinácia, okrem prepravy k okamžitému zabitiu na bitúnku v blízkosti alebo priamo vo vakcinačnej oblasti, ktorý je na tento účel určený regionálnou veterinárnou a potravinovou správou.
Po zrušení zákazu pohybu zvierat (pozri vyššie), séropozitívne zvieratá môžu opustiť chov, iba za účelom prepravy na okamžité zabitie na bitúnku určenom regionálnou veterinárnou správou.
Potomkovia séropozitívnych samíc nesmú opustiť chov, v ktorom sa narodili, okrem prípadov:

- preprava k okamžitému zabitiu na bitúnku,
- preprava do iného chovu, určeného regionálnou veterinárnou a potravinovou správou, z ktorého sú priamo posielané na zabitie,
- preprava do iného chovu, za predpokladu, že majú negatívne výsledky sérologickej skúšky na prítomnosť protilátok proti vírusu slintačky a krívačky.

Mäso z vakcinovaných zvierat
Mäso zo zvierat, ktoré boli počas kampane vakcinované a ktoré boli presunuté na zabitie na označený bitúnok:

- sa buď spracuje alebo označí špeciálnou pečiatkou uvedenou v osobitnom predpise[1]. Toto sa vykoná v prevádzkarni určenej príslušným orgánom. Mäso sa zašle do uvedenej prevádzkarne pod podmienkou, že zásielka je pred odoslaním zapečatená a počas prepravy zostane zapečatená,
- sa bude predávať výlučne v oblasti určenej národným centrom pre tlmenie chorôb,

[1]Nariadenie ES 853/2004 a Nariadenie ES 854/2004

Príloha č.8.

Slovenská republika

Miestne centrá pre tlmenie chorôb.

Zloženie
Vedúci miestneho centra

Tímy

- koordinačný
- administratívny
- epizootologický
- eradikačný
- vakcinačný
- kontrolný

Koordinačný tím
základné úlohy

- poplach podľa poplachového plánu
- príprava informácií médiám
- príprava info faxov
- organizácia stretnutí – súkromní veterinárni lekári, chovatelia, spotrebitelia
- organizácia denných porád, diskusií na úrovni miestneho centra
- príprava rozhodnutí

poplachový plán – plán činnosti po obdržaní hlásenia o podozrení na výskyt choroby povinnej hláseniu

- informácia regionálnemu veterinárnemu lekárovi
- okamžité prešetrenie chovu a nariadenie opatrení v prípade potvrdenia podozrenia na SLAK úradným veterinárnym lekárom
- informácia regionálnemu veterinárnemu lekárovi
- ďalšie vyšetrovanie chovu a odber vzoriek
- organizácia transportu vzoriek
- aktivácia miestneho centra pre tlmenie chorôb
- informácia susedným regiónom

Administratívny tím
základné úlohy

- administratívne vymedzenie ochranného pásma a pásma dohľadu
- zaznamenávanie údajov o chovoch a zvieratách
- vydávanie a publikácia nariadení
- stanovenie časového plánu a organizácia odberu vzoriek a klinického prešetrovania chovov

Epizootologický tím
základné úlohy -

- zaznamenávanie faktov
- klinické vyšetrovanie a odber vzoriek
- stanovenie rozsahu vzorkovania vykonávaného eradikačným tímom
- epizootické šetrenie
- okamžité informovanie susedných regiónov o kontaktoch zvierat z ohniska choroby

- príprava podrobnej správy o epizootickej situácii
- zhodnotenie epidemiologických údajov

Eradikačný tím
základné úlohy
- kontrola dezinfekčných zariadení
- plánovanie usmrtenia a neškodného odstránenia zvierat, krmiva a materiálov
- usmrtenie a neškodné odstránenie
- vzorkovanie usmrtených zvierat
- oceňovanie zvierat
- kontrola dezinfekcie
- čistenie a dezinfekcia zariadení

Kontrolný tím
základné úlohy
- kontrola premiestňovania zvierat
- kontrola prepravy usmrtených zvierat
- kontrola kafilerického zariadenia
- kontrola bitúnkov, rozrábkární
- kontrola iných poľnohospodárskych služieb

Príloha č.9.

Slovenská republika

Vybavenie miestnych centier pre tlmenie chorôb.

Miestne centrá pre tlmenie chorôb, trvale alebo dočasne zriadené pri regionálnych veterinárnych a potravinových správach majú k dispozícii kancelárske zariadenie, vrátane:

- kancelársky nábytok, fotokopírky a pod. alebo schopnosť okamžite to zariadiť,
- systémy počítačového zaznamenávania, špeciálne vypracované pre ohniská,
- predtlačené formuláre, ako sú:
  - formálne oznámenia o obmedzení,
  - oceňovanie,
  - epizootologické správy,
  - oznámenia za účelom zverejnenia,
  - sledovanie požiadaviek a správ,
  - povolenia premiestňovaní.

Miestne centrá pre tlmenie chorôb, trvale alebo dočasne zriadené pri regionálnych veterinárnych a potravinových správach majú nasledovné vybavenie

- telefónne a faxové spojenie; aspoň jedna linka vyhradená pre komunikáciu s národným centrom pre tlmenie chorôb, mobilný telefón,
- zariadenie na zistenie GPS súradníc,
- systém zakladania údajov - elektronické spracovávanie,
- mapy územia spádovej oblasti (1 : 50 000, resp. 1 : 10 000),
- zoznam osôb a organizácií (a ich adresy) v spádovej oblasti, ktoré treba skontaktovať v prípade vzniku choroby; tento zoznam obsahuje:
  - mliekárenské združenia a mliekárne,
  - orgány miestnej správy zodpovedné za opatrenia pri tlmení choroby,
  - políciu,
  - colnice,
  - iné odborné služby, ktoré môžu navštevovať chovy,
  - súkromných veterinárnych lekárov,
  - regionálne komory súkromných veterinárnych lekárov,
  - prepravcov dobytka a mäsa,
  - dodávateľov na farmy,
  - kafilérie,
  - nákupcov /oceňovateľov zvierat/,
  - výrobcov krmív,
  - firmy vykonávajúce DDD (spoločnosti na vykonávanie dezinfekcie, dezinsekcie a ničenie hlodavcov),
  - poľovnícke organizácie, výstaviská,
  - bitúnky a výrobne mäsových výrobkov,
  - chovateľské zväzy,
  - telekomunikácie,
  - miestne orgány komunálnej hygieny a technické služby (odstraňovanie odpadov),
  - dodávateľov na farmy,
- systém informovania tlače a iných médií, aby verejnosť bola informovaná o zavedených opatreniach,
- zariadenia na čistenie a dezinfekciu pracovníkov, oblečenia a vozidiel,

- sklady materiálu, v ktorom je nasledovné vybavenie:
  - ochranné odevy,
  - dezinfekčné prostriedky účinné proti SLAK, detergenčné prípravky a mydlá,
  - čerpadlá, lopaty a motyky (škrabky),
  - zariadenie na bezbolestné usmrcovanie zvierat, prípravky na zmárnenie a iné prostriedky na tento účel,
  - pitevné a vzorkovacie súpravy,
  - tabule a výstražné oznámenia na použitie v zamorených chovoch, ochrannom pásme a pásme dohľadu,
  - mapy (1 : 50 000 a 1 : 10 000),
  - vybavenie na vykonávanie vakcinácie,
  - pohotovostná taška a pohotovostný kufor,
  - vzduchové filtre pre veľkokapacitné mliečne cisterny.

Regionálny veterinárny lekár musí vedieť zabezpečiť

- vozidlá,
- pohonné hmoty,
- čerpadlá, lopaty a motyky (škrabky),
- stroje na premiestňovanie zeminy,
- letovacie lampy (zariadenia na opaľovanie),
- prenosné postrekovače a vybavenie na vykonávanie dezinfekcie,
- pozemné stroje,
- plameňomety,
- zariadenia na prepravu kadáverov do kafilerického zariadenia v zapečatených dopravných prostriedkoch v dostatočnom počte.

Príloha 10

Zoznam národných organizácií, ktoré musia byť kontaktované v prípade vypuknutia slintačky a krívačky

- Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR,
- Plemenárske služby SR, š.p.
- Slovenská holšteinská asociácia,
- Zväz chovateľov slovenského strakatého dobytka,
- Zväz chovateľov pinzgauského dobytka na Slovensku,
- Zväz chovateľov mäsového dobytka na Slovensku,
- Zväz chovateľov hnedého dobytka – Braunvieh na Slovensku,
- Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku,
- INSEMAS s.r.o.,
- SBS a.s.,
- Plemenárska inšpekcia SR,
- Zväz chovateľov ošípaných v SR,
- Zväz únie mäsiarov,
- Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora,
- Kafilerické podniky,
- Iné.